

Slovak

Vitajte v Derby

základná príručka

Vitajte v Derby

Združenie pre komunitné bezpečie v Derby vynaložilo obrovskú snahu, aby zaistilo, že všetky informácie, ktoré získalo od iných organizácií, boli v čase publikácie presné. Tieto informácie podliehajú zmene a slúžia len ako návod. Prosím kontaktujte relevantné organizácie za účelom získania ďalších informácií.

Tento symbol upozorňuje, keď je poskytovaná právna informácia. Zámerom tejto príručky nie je poskytnúť právne rady. Ak potrebujete právnu radu, prosím poraďte sa so svojim právnym poradcom.

Táto príručka neodporúča žiadnu individuálnu organizáciu

“ mesto, kde ľudia
spolunažívajú
a
rešpektujú sa
navzájom ”

O tejto príručke.....	9
1 O Derby.....	10
2 Vstup a pobyt vo VB.....	11
3 Práca.....	13
• Získanie práce.....	14
• Systém registrácie pracovníkov.....	14
• Pracovné agentúry.....	14
• Sprostredkovatelia práce/roboty.....	15
• Mladí ľudia a práca.....	15
• Jobcentre Plus.....	16
• Uchádzanie sa o pracovné miesto.....	16
• Pracovné zmluvy.....	17
• Národné poistenie.....	17
• Daň z príjmu.....	18
• Celoštátna minimálna mzda.....	18
• Výplatné pásky.....	18
• Zrážky zo mzdy.....	19
• Pracovná doba a dovolenky.....	19
• Nemocenské dávky.....	20
• Zdravie a bezpečnosť v práci.....	20
• Harašment a diskriminácia na pracovisku.....	20
• Odborové zväzy.....	21
• Kde získať rady ohľadom zamestnania.....	22
• Dobrovoľníctvo.....	22
• Povýšenie a zmena zamestnania.....	23
• Začatie vlastného podnikania.....	23

4 Miesto na bývanie.....	24
• Prenajatie domu.....	25
• Kde získať rady ohľadom bývania.....	25
• Obecné bývanie.....	26
• Dávky na bývanie.....	26
• Ak vám hrozí bezdomovectvo.....	27
• Miestna daň.....	27
• Voda, plyn a elektrina.....	28
- Kde hľadať rady ohľadom energie v domoch.....	29
• Telefón.....	30
• Zber odpadu a recyklácia.....	30
- Čo patrí do modrého suda.....	31
- Čo patrí do hnedého suda.....	32
- Čo patrí do čierneho suda.....	33
- Čo patrí do modrého vreca.....	34
- Čo patrí do červeného vreca.....	35
- Recyklačné zberne pre vlastný vývoz.....	36
- Raynesway verejná zberňa.....	38
- Zber objemného odpadu.....	39
• Televízne licencie.....	39
• Život vo vašej komunite.....	40
5 Peniaze.....	42
• Založenie bankového účtu.....	43
• Poštové úrady v Derby.....	44
• Používanie úveru.....	45
• Finančná pomoc ak pracujete/ nepracujete... ..	45
• Problémy s peniazmi, úverom a pri kúpe tovarov a služieb.....	46
• Dôchodky.....	47

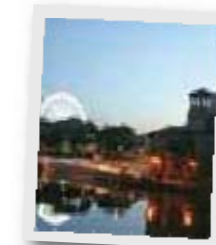

6 Vzdelávanie a štúdium.....	48
• Učenie sa po anglicky.....	49
• Dospelé vzdelávanie.....	49
• Deti do päť rokov	50
- Centrá pre deti.....	50
• Školy.....	51
- Začatie školy.....	52
• Vzdelávanie a štúdium nad 16 rokov.....	54
7 Rodiny.....	55
• Rodiny vo VB.....	56
• Ak ste tehotná.....	57
- Nárok na voľno.....	58
• Práva detí.....	58
• Starostlivosť o deti.....	59
- Máte obavy o bezpečnosť dieťaťa?.....	60
- Deti v autách.....	61
- Prechádzka s deťmi.....	62
• Pomoc rodinám.....	63
• Služby starostlivosti o dospelých	63
• Mládežnícke centrá a kluby.....	64
8 Zdravie a oddych.....	65
• Miesta uctievania.....	66
• Zdravie.....	67
- Predpisy.....	67
- Registrácia u doktora.....	68
- Malé deti.....	69
- Starostlivosť o zuby.....	69
- Starostlivosť o zrak	70
- Pohlavné zdravie a antikoncepcia.....	70
- Zákon týkajúci sa drog, pitia a fajčenia.....	70
- Zákon týkajúci sa pitia a riadenia.....	71
- Pomoc a poradenstvo pri obmedzení alebo ukončení užívania tabaku, alkoholu a drog.....	72

Zdravie a oddych pokračovanie

- Verejné zdravie.....	72
- Nezávadnosť jedla.....	73
- Zdravý životný štýl.....	73
• Šport, rekreácia a kultúra	74
- Parky.....	76
- Múzeá a galérie umenia.....	77
- Živá zábava a atrakcie v okolí Derby.....	78
- Aktivity mimo mesta.....	78
- Knižnice.....	79
• Telesne postihnuté osoby.....	80
• Sociálne služby pre dospelých.....	81
• Jedlo a nákupy.....	82
9 Hlasovanie, občianstvo a štvrte.....	83
• Hlasovanie a voľby.....	84
• Ľudia, ktorí vás zastupujú v miestnej správe a v národnej vláde.....	84
• Ako sa stať britským občanom	85
• Slávnosti získania občianstva v Derby.....	85
• Obvodné fóra a okrsky v Derby.....	86
10 Tiesne a zachovanie bezpečnosti.....	87
• Požiarne, policajné a zdravotné tiesne.....	88
• Predchádzanie kriminálnym činom.....	88
• Antisociálne správanie a ako ho nahlásiť.....	89
• Domáce násilie, sexuálne násilie, násilie páchané kvôli cti, prenasledovanie, harašment alebo manželstvá z donútenia.....	91
• Rasovo motivované prípady a iné zločiny z nenávisťi.....	92
• Právomoc „Zastaviť a prehľadať“.....	95
• Ak ste boli zatknutí.....	95
• Podanie sťažnosti na políciu.....	95
• Prechádzanie požiarom a iným tiesňam.....	96

Tiesne a zachovanie bezpečnosti pokračovanie

- Poruchy plynu.....97
- Vodovodné poruchy.....97
- Poruchy elektriny.....97
- Nezvestné osoby.....97
- Čo robiť, ak niekto zomrie.....98

11 Doprava 99

- Autá a motocykle.....100
- Vlaky a autobusy.....102
 - Komunitná doprava.....103
 - Školská doprava.....103
 - Systém zľavnených autobusových lístkov.. 104
 - Karta B-line.....104
- Bicyklovanie.....106
- Chodci.....107

12 Miestne služby.....108

- Mestský úrad Derby City.....109
 - Užitočné telefónne čísla pre mestské služby.....110
- Derby Advice.....111
 - Hodiny sociálneho poradenstva v komunitě.....112
- Matrika v Derby.....113
- Knížnice v Derby.....114
- Komunitné organizácie v Derby.....116
- Informačné oddelenia policajných staníc v Derby.....119

13 Užitočné informácie.....120

- Zdroje poradenstva.....121
- Poznámky.....123
- Mapa mestského centra Derby.....128

O tejto príručke

Veľmi ma teší, že Vám môžem predstaviť túto uvítaciu príručku a dúfame, že obsahuje všetky nevyhnutné informácie, ktoré budete potrebovať pri usadení sa a plnom využití mesta Derby.

Naším záväzkom je zaistiť, že Derby je mesto, kde sa všetci cítia ako doma a kde ľudia rôzneho pôvodu a vekových kategórií spolu dobre vychádzajú. Dúfame, že vám táto príručka pomôže sčasti dosiahnuť.

Pri výrobe tejto príručky sme oslovili mnoho verejných služieb a komunitných organizácií za účelom získania informácií – radi by sme im poďakovali za ich prínos. Taktiež by sme chceli poďakovať mnohým jednotlivcom z novopristaňovaleckých komunit, ktorí nám pomohli dať tejto príručke tvár svojimi názormi a nápadmi.

Na záver by som chcela poďakovať mojim kolegom zo Združenia pre komunitné bezpečie, hlavne tímu komunitnej súdržnosti, ktorí sa podieľali na tvorbe tejto príručky.

Karen Johnson

Riaditeľka, Združenie pre komunitné bezpečie v Derby

Karen Johnson (stred, predná rada) s členmi tímu komunitnej súdržnosti

O Derby

Derby je mesto v grófstve Derbyshire v East Midlands časti Anglicka.

Vznik Derby vedie späť 2000 rokov k rímskej osade zvanej Derwentio, ktorá sa nachádzala na mieste dnešného Strutt's Park pri Darley Park.

V 9. storočí bolo známe ako Northworthy, ale neskôr ho obsadili Severania Dánska, ktorí ho premenovali na Deoraby – čo znamenalo miesto jeleňov, pretože sa tu v tom čase nachádzali obrovské stáda jeleňov. Skrátením názvu Deoraby na Derby vznikol názov mesta, ako ho poznáme dnes.

Počas 17. a 18. storočia bolo Derby známe vďaka svojmu prínosu do umenia a vedy, a osobnostiam akými boli Flamstead, Pickford, Whitehurst, či Darwin a dnes celosvetovo známy umelec Joseph Wright, ktorí mali svoje pôsobiská práve tu. To, čo mnohí považujú za prvú továreň sveta zvanú Silk Mill, založil Sir Thomas Lombe v roku 1717 práve tu.

S postupným zakladaním rôznych podnikov sem začali prichádzať mnohé komunity, aby poskytli svoje zručnosti a robotu, nevyhnutné pre úspešnosť miestnych podnikov. Ako sem postupne prichádzali ľudia z Írska, Ázie, Karibiku, Afriky, Európy a Stredného východu a prijali mesto za svoj domov, vytvorili v Derby úžasnú mozaiku kultúr.

V roku 1977, počas Kráľovných strieborných osláv, bol mestu Derby oficiálne pridelený štatút mesta a odvtedy sa neprestalo vyvíjať. Keď sme vstúpili do tretieho milénia, Derby už malo novú univerzitu, na scénu vstúpili nové podniky v Pride Park, v centre mesta bol otvorený Westfield v októbri 2007, po ňom nasledovalo nové umelecké centrum QUAD v Market Place, ako aj výstavba Riverlights, vrátane novej autobusovej stanice. V roku 2010 Jej Veličenstvo Kráľovná oficiálne otvorila The Royal Derby Hospital.

Mesto má dnes viac ako štvrt' milióna obyvateľov a dobrý dôvod pre optimizmus do budúcnosti.

Ako noví občania Derby si teraz môžete užívať a prispievať k 2000 rokov starej histórii, dedičstvu a kultúre. Vitajte v Derby.

Poslanec Amar Nath
Ctihodný starosta mesta Derby

2 Vstup a pobyt vo VB

Vstup a pobyt vo VB

Mnohí občania Európskej únie (EÚ) majú právo vstúpiť a žiť vo VB. Práva občanov krajín A8 a A2, ktorí nedávno vstúpili do EÚ, ako aj občanov z krajín mimo EÚ, môžu byť obmedzené pre vstup a život vo VB.

Viac sa o vašich právach môžete dozvedieť na:

www.direct.gov.uk/en/governmentcitizensandrights/yourrightsandresponsibilities/index.htm

Štatút prisťahovalca a či to môže ovplyvniť vaše práva, sa môžu zdať komplikované a možno sa budete musieť poradiť s nezávislým poradcom pre prisťahovalectvo. Vášho najbližšieho poradcu pre prisťahovalectvo nájdete na telefónnom čísle Komunitnej právnej rady na **0845 345 4 345** alebo bezplatnou návštevou nezávislej a dôvernej služby na **www.clsdirect.org.uk**.

Miestne môžete získať radu od Komunitného centra pre právne rady v Derby, Stuart House, Green Lane, Derby DE1 1RS, telefón **01332 295711**, navštívte: **www.communitylegaladvice.org.uk/derby**

Prístupové krajiny - A8 krajiny

'A8 krajiny sú:

- Česká republika
- Litva
- Estónsko
- Poľsko
- Maďarsko
- Slovensko
- Lotyšsko
- Slovinsko

Prístupové krajiny - A2 krajiny

'A2 krajiny sú:

- Bulharsko
- Rumunsko

Ďalšie informácie

Informácie sú tiež dostupné od Britskej hraničnej agentúry:

www.ind.homeoffice.gov.uk

3 Práca

Získanie práce

Musíte byť právne spôsobilý pracovať vo VB a mať platné číslo národného poistenia, alebo byť v procese žiadosti o toto číslo. Pozri stranu 17 pre viac informácií.

System registrácie pracovníkov

Veľa pracovníkov zo zahraničia sa musí registrovať predtým, ako začnú pracovať vo VB: navštívte www.workingintheuk.gov.uk pre viac informácií. Váš budúci nárok na dávky môže byť ohrozený, ak sa nezaregistrujete. Prosím zavolajte Derby Advice na **01332 256550** pre viac informácií o systéme.

Pracovné agentúry

Pracovné agentúry hľadajú miesta pre pracovníkov, ktorí sa u nich zaregistrujú. Spoločnosti platia agentúram poplatok, aby pre nich najímali pracovníkov. Je pravdepodobné, že vaša pracovná zmluva (pozri str. 17) bude uzavretá s agentúrou a nie so spoločnosťou, pre ktorú pracujete. Avšak napriek tomu by ste mali mať pracovnú zmluvu. Máte nárok na platenú dovolenku, voľno, minimálnu mzdu a ochranu pred protiprávnymi odvodmi zo mzdy. Ste chránení zákonom pre zdravie, bezpečnosť a diskrimináciu. Môžete mať nárok na nemocenské dávky (pozri str. 20) a materské dávky (pozri str. 58).

Ak si myslíte, že úrad sa k vám nechová férovo, volajte na Linku pomoci pre mzdové a zamestnanecké práva na **0800 917 2368** alebo si dohodnite schôdzku s poradcom pre zamestnanie.

Sprostredkovatelia práce/roboty

Niekedy sa sprostredkovatelia práce volajú „gangmasters“. Zaisťujú pracovníkov priamo pre zamestnávateľov. Sprostredkovatelia práce musia mať licenciu a podliehajú prísnyh pravidlám.

Ak si myslíte, že sa k vám sprostredkovateľ práce alebo roboty nechová férovo, môžete kontaktovať Úrad pre vydávanie licencií sprostredkovateľom práce (Gangmasters' Licensing Authority) alebo nájsť najbližšieho pracovného poradcu zavolaním na Komunitnú právnu radu na **0845 345 4 345** alebo navštíviť: www.clsdirect.org.uk

Viac Informácií

<http://ww2.defra.gov.uk>

www.labourproviders.org.uk

www.tuc.org.uk/tuc/rights_main.cfm

Úrad pre vydávanie licencií sprostredkovateľom práce vydáva malú brožúrku zvanú „Práva zamestnancov“ ktorá popisuje povinnosti poskytovateľov práce a zamestnancov – navštívte: www.gla.gov.uk

Mladí ľudia a práca

Mladí ľudia pod 13 rokov môžu pracovať len v špeciálnych prípadoch a musia mať povolenie miestneho úradu. Vo veku medzi 13 a 16 rokov môžu vykonávať len „ľahkú prácu“ ako napr. doručovanie novin. Keď dovŕšia 16 rokov, budú mať na výber zo širšieho okruhu prác.

Viac o právach mladých ľudí, vrátane pracovnej doby a platu, sa môžete dozvedieť online na:

www.direct.gov.uk/en/youngpeople/workandcareers/yourrightsandresponsibilitiesatwork/dg_066272

Viac Informácií

www.direct.gov.uk/en/diol1/doitonline

Jobcentre Plus

Jobcentre Plus je vládna organizácia, ktorá vám môže pomôcť pri hľadaní práce. Uvádza údaje ohľadom voľných miest a môže vám poskytnúť informácie o organizáciách, ktoré vám môžu pomôcť nájsť prácu, žiadať o pracovné miesto pripraviť vás na pracovný pohovor a pred začatím súkromného podnikania. Taktiež vám môžu poskytnúť informácie o dávkach. To, či ste oprávnení dostávať dávky, bude záležať na rôznych okolnostiach.

Jobcentre Plus má v Derby 3 úrady:

- St Peter's Jobcentre, Gower Street, Derby DE1 1SB
- Normanton Road Jobcentre, 10 Normanton Road, Derby DE1 2GW
- Wardwick Jobcentre, 1-5 The Wardwick, Derby DE1 1HA

Pre linku Jobseeker Direct, volajte **0845 6060 234**.

Prehľadávať pracovné miesta a získať informácie o práci, školeniach a kariérach môžete na: www.direct.gov.uk/en/employment/jobseekers

Uchádzanie sa o pracovné miesto

Zamestnávateľia chcú, aby sa ľudia uchádzali o pracovné miesta. Toto sa zvyčajne deje tak, že pošlete popis vašich minulých zamestnaní označovaný ako „curriculum vitae/CV“ alebo vyplnením žiadosti.

Ďalším krokom je väčšinou pracovný pohovor na pracovisku. Mali by ste očakávať, že sa bude od vás vyžadovať dôkaz o nároku pracovať vo VB.

Rady ohľadom písania CV môžete získať návštevou:

www.careersadvice.direct.gov.uk/helpwithyourcareer/writecv

kde môžete nájsť informácie ohľadom hľadania práce.

Viac Informácií

www.rose.nhs.uk obsahuje informácie pre zdravotných profesionálov.
www.direct.gov.uk/en/emploment/jobseekers

Pracovné zmluvy

Po nástupe do novej práce by ste mali obdržať pracovnú zmluvu do dvoch mesiacov od začatia práce. Je to dohoda medzi vami a vašim zamestnávateľom. Vaše práva a povinnosti, ako aj vášho zamestnávateľa sa nazývajú „zmluvné podmienky“. Zmluva nemusí byť písomná, ale máte nárok obdržať písomné stanovenie hlavných podmienok.

Pre vysvetlenie pojmov v pracovných zmluvách navštívte:

www.worksmart.org.uk/jargonbuster

Viac Informácií

www.direct.gov.uk/employment

www.adviceguide.org.uk/index/life/employment

www.worksmart.org.uk

<http://yourrights.org.uk/yourrights/rights-of-workers>

Národné poistenie

Väčšina ľudí vo VB platí národné poistenie. Tieto peniaze smerujú do štátnej kasy a prispievajú na štátne dôchodky, sociálne dávky a národný zdravotný systém.

Na to, aby ste mohli pracovať potrebujete mať, alebo musíte byť v procese žiadosti o číslo národného poistenia. Na získanie čísla si môžete dohodnúť termín priamo v Jobcentre Plus, alebo zavolať na linku pomoci pre Registráciu daní a cla Jej Veličenstva na **0845 915 7006**.

Ak ste zamestnaní, váš zamestnávateľ vám bude strhávať národné poistenie priamo z vášho platu.

Ak podnikáte súkromne, je na vás, aby ste ho priamo platili Daňovému úradu Jej Veličenstva – navštívte www.hmrc.gov.uk/selfemployed pre viac informácií alebo zavolajte na **0845 3000 627** (pondelok až piatok 8:00 do 20:00 hod, sobota 8:00 až 16:00 hod).

Viac Informácií

www.dwp.gov.uk

Daň z príjmu

Väčšina ľudí vo VB platí daň z príjmu. Tá sa vyráta na základe toho, koľko zarábate. Ak ste zamestnaní, váš zamestnávateľ vám príslušné množstvo strhne zo mzdy. Na zaistenie, či sa odvádza správna suma, budete potrebovať daňový kód. Ten nájdete na vašej výplatnej páske.

Ak podnikáte súkromne, je na vás, aby ste daň z príjmu platili priamo Daňovému úradu Jej veličenstva. Ak ste zamestnaný a váš zamestnávateľ vám nestrháva daň alebo národné poistenie zo mzdy, volajte na Daňový úrad Jej Veličenstva na **0845 3000 627** (Pon až Pia 8:00 do 20:00 hod, Sob 8:00 do 16:00 hod)

Viac Informácií

www.hmrc.gov.uk/incometax

Celoštátna minimálna mzda

Takmer každý, kto pracuje vo VB, má nárok na celoštátnu minimálnu mzdu. Táto suma je určená vládou VB. Minimálna mzda sa líši podľa veku zamestnanca. Väš zamestnávateľ vám môže platiť viac.

Ak vám váš zamestnávateľ platí menej než je celoštátna minimálna mzda, volajte na linku pomoci pre práva týkajúce sa práce a odmeňovania **0800 917 2368**. Informácie, ktoré im poskytnete sú dôverné. Môžu vám pomôcť získať celoštátnu minimálnu mzdu, ako aj akýkoľvek plat, ktorý vám váš zamestnávateľ dlží.

Viac Informácií

www.adviceguide.org.uk/index/life/employment

www.direct.gov.uk/employment

www.hmrc.gov.uk

Výplatné pásky

Mali by ste obdržať vlastnú výplatnú pásku od vášho zamestnávateľa v deň výplaty. Mala by uvádzať váš plat pred a po odvodoch (nazývané „hrubá mzda“ a „čistá mzda“).

Zrážky zo mzdy

Niektorí zamestnávateľia vám môžu strhávať istú sumu zo mzdy na úhradu cestovných alebo životných nákladov. Budú na to potrebovať váš písomný súhlas. Zrážky by mali byť uvedené na vašej výplatnej páske. Ak si myslíte, že niečo nie je v poriadku so mzdovými zrážkami, mali by ste navštíviť pracovného poradcu. Môžete tiež telefonovať na linku pomoci pre práva týkajúce sa práce a odmeňovania na **0800 917 2368**.

Pracovná doba a dovolenky

Ak ste zamestnaní, vaša pracovná doba by mala byť uvedená vo vašej pracovnej zmluve. Bežne sa v priemere pracuje do 48 hodín týždenne.

Máte právo na minimálne 28 dní platenej dovolenky (pri plnom úväzku) každý rok – môže to už zahŕňať verejné a štátne sviatky. Zamestnávateľ vám môže dať aj viac dovolenky. Väš nárok na dovolenku začne plynúť od doby, keď začnete pracovať. Zamestnávateľ môže regulovať, kedy si zoberiete dovolenku, preto by ste mali svojmu zamestnávateľovi oznámiť dopredu, kedy by ste chceli mať dovolenku. Počas dovolenky dostávate bežný plat. Keď odídete zo zamestnania, bude vám vyplatená celá nevybraná dovolenka. Počas dňa môžete mať nárok na prestávku: malo by to byť uvedené vo vašej zmluve.

Verejné a štátne sviatky sa v Anglicku konajú:

Anglicko & Wales	2010/2011	2011/2012
Letný štátny sviatok	- - -	29. augusta
Vianočný sviatok	27. decembra*	26. decembra*
2. sviatok vianočný	28. decembra*	27. decembra*
Nový rok	3. januára*	2. januára*
Veľký piatok	22. apríla	6. apríla
Veľkonočný pondelok	25. apríla	9. apríla
Skorý májový štátny sviatok	2. mája	7. mája
Jarný štátny sviatok	30. mája	4. júna
Diamantové výročie Kráľovnej	- - -	5. júna

*náhradný deň – ak verejný alebo štátny sviatok pripadne na víkend

Viac informácií

www.dti.gov.uk/employment/bank-public-holidays/index.html

Nemocenské dávky

Vaša pracovná zmluva by mala uvádzať, koľko vám bude platené, ak budete práceneschopní, tzv. nemocenské dávky. Budete mať nárok na nemocenskú dávku zo zákona (SSP), ak ste mimo práce 4 alebo viac dní za sebou a zarábate priemernú týždennú sadzbu – navštívte www.direct.gov.uk pre aktuálnu sadzbu. Váš zamestnávateľ vám môže platiť viac ako len zákonnú nemocenskú dávku.

Viac informácií

www.worksmart.org.uk

www.gla.gov.uk

Zdravie a bezpečnosť pri práci

Vy aj váš zamestnávateľ ste obaja právne zodpovední za zaručenie bezpečnosti vo vašej práci.

Vo VB existujú zákony, ktoré podporujú zdravie a bezpečnosť v rôznych zamestnaniach a na pracoviskách. Možno budete musieť podstúpiť špeciálne školenie a nosiť vhodné oblečenie do práce alebo na pracovisko. Môžete byť obvinení z nedodržania zákonov týkajúcich sa zdravia a bezpečnosti, ktoré môžu byť iné ako vo vašej krajine.

Viac Informácií

www.derby.gov.uk/business/healthsafety

www.hse.gov.uk pre všeobecné informácie

Harašment a diskriminácia v práci

Všetci zamestnanci sú považovaní za rovných – bez ohľadu na pohlavie, vek, sexuálnu orientáciu, rasu alebo etnikum, hendikep či náboženstvo.

Hanlivé poznámky a nevhodné správanie voči iným na základe uvedených rozdielov môže byť považované za harašment a môžete byť stíhaní a súdy vám môžu udeliť prísne tresty.

Ak máte pocit, že vás niekto rasovo, sexuálne či inak obťažuje, alebo že s vami nebolo zaobchádzané férovou, mali by ste vyhľadať radu.

Komisia pre rasovú rovnoprávnosť pre Derby a Derbyshire vám môže poskytnúť rady vo veci harašmentu a diskriminácie. Volajte **01332 372428**, mobil **07940 331194** alebo navštívte 31 Normanton Road, Derby DE1 2GJ.

Disability Direct Derby, ktorí sídlia na 227 Normanton Road, Derby DE23 6UT, môžu pomôcť postihnutým ľuďom, ktorí sú obťažovaní alebo diskriminovaní v práci. Telefón **01332 299449**, pre nepočujúcich **18001 01332 299449**, email info@disabilitydirect.com, minicom **01332 365885**.

Viac o neférovom prístupe v práci na:

www.direct.gov.uk/en/employment/resolvingworkplacedisputes/discriminationatwork

Viac Informácií

Informácie o rovnosti a diskriminácii sú k dispozícii na stránke Komisie pre ľudské práva a rovnosť: www.equalityhumanrights.com

Zámerom Acas (Poradná, zmierovacia a arbitračná služba) je zlepšovať organizáciu a prácu pomocou lepších vzťahov na pracovisku. Navštívte: www.acas.org.uk

Komisia pre právne služby spolupracuje s právnymi poradcami a organizáciami a každý rok poskytuje ľuďom právne rady, informácie a pomoc. Navštívte: www.legalservices.gov.uk

Odborové zväzy

Odborové zväzy sú organizácie zamestnancov, ktoré slúžia na podporu zamestnancov a na ochranu ich práv. Odbory sa väčšinou sústreďujú na určitý typ obchodu či priemyslu. Vo VB majú zamestnanci právo pridať sa k odborom, ak si to želajú. Ak u vášho zamestnávateľa už funguje jeden alebo viac zväzov pre zamestnancov, viac sa o pridaní k odborom môžete dozvedieť od zástupcu pre odbory (zvaného aj „shop steward“). V inom prípade o tom, ktoré odbory zastrešujú váš typ práce, sa môžete dozvedieť a kontaktovať ich na: www.tuc.org.uk

Kde získať rady ohľadom zamestnania

Vášho najbližšieho poskytovateľa poradenstva ohľadom zamestnania môžete získať prostredníctvom Komunitných právnych služieb na čísle **0845 345 4345** alebo návštevou: **www.clsdirect.org.uk**. Poradca vám bude vedieť povedať, či vám môžu poskytnúť bezplatnú radu. Ak ste členom odborového zväzu, kontaktujte váš zväz za účelom porady.

WorkSmart je webstránka, ktorá poskytuje informácie týkajúce sa všetkých aspektov práv zamestnancov a vysvetľuje právnický žargón týkajúci sa zamestnania. Navštívte: **www.worksmart.org.uk**

Stránka Trades Union Congress má letáky „Poznajte svoje práva“ v niekoľkých jazykoch. Na: **www.tuc.org.uk/tuc/rights_main.cfm**

Viac informácií

Ministerstvo pre podniky a regulačnú reformu má letáky pre poľských a litovských pracovníkov zvané „Práca vo VB – Poznaj svoje práva a ako získať pomoc a rady“. Navštívte: **www.dti.gov.uk**

Dobrovoľníctvo

Možno chcete obetovať kus svojho voľného času na dobré účely. Volá sa to dobrovoľníctvo. Môže zahŕňať pomoc starším ľuďom, prácu s mladými ľuďmi, zlepšovanie prostredia či prácu so zvieratami. Ak máte deti, existuje mnoho spôsobov, ako pomôcť v ich škole. Ako dobrovoľník si môžete zlepšiť svoje jazykové schopnosti a získať pracovné skúsenosti a referencie. Niekedy môže dobrovoľníctvo viesť k platenej práci. Vo VB existuje mnoho miestnych príležitostí pre dobrovoľnícku činnosť.

Community Action Derby je registrovaná charita, ktorá existuje, aby podporila, vyvíjala, propagovala a zastupovala dobrovoľné a komunitné organizácie v Derby. Pre viac informácií navštívte: **www.communityactionderby.org.uk**

Povýšenie a zmena zamestnania

Na to, aby ste vo svojej práci napredovali, alebo ste ju zmenili, budete možno potrebovať kariérne poradenstvo, alebo iné školenia. Rady týkajúce sa povýšenia a kariéry sú na: **www.worksmart.org.uk/career**

Pre informácie o pracovných miestach a kurzoch zavolajte Next Step pre kariérne poradenstvo bezplatne na **0800 100 900** a porozprávajte sa s poradcami hovoriacimi niekoľkými jazykmi, alebo navštívte: **www.careersadvice.direct.gov.uk**

Začatie vlastného podnikania

Ak rozmyšľate nad založením si vlastného podniku (súkromné podnikanie), existujú organizácie a služby, ktoré vám v tom môžu pomôcť.

Business Link East Midlands ponúka prístup ku všetkým informáciám, radám a podpore, ktoré sú potrebné pri začatí a raste vášho podnikania. Webstránka **www.businesslink.gov.uk/eastmidlands** ponúka bezplatný prístup k širokému výberu informácií, novinkám a školeniam, ktoré vám a vášmu podnikaniu môžu pomôcť.

Pre viac informácií, kontaktujte Business Link na **0845 058 6644** alebo emailom: **info@businesslinkem.co.uk**

Podnikanie môže ovplyvniť váš štatút prisťahovalca, tak najlepšie by bolo pohovárať sa s nezávislým poradcom pre prisťahovalectvo pred tým, než začnete podnikateľ. Taktiež sa budete musieť registrovať ako súkromný podnikateľ.

Kontaktujte Komunitnú právnu radu na **0845 345 4345** a zistíte, kde sa nachádza váš najbližší poradca pre prisťahovalectvo.

Viac informácií

www.hmrc.gov.uk/startingup alebo zavolajte linku pomoci pre nových súkromných podnikateľov na **0845 915 4515** (Pon až Pia 8:00 do 20:00 hod, Sob 8:00 do 16:00 hod).

4 Miesto na bývanie

Prenajatie domu

Mnohí si vo VB prenajímajú domy od súkromných prenajímateľov (landlordov). Domy na prenájom sú inzerované v miestnych novinách. Niekedy landlordini jedajú priamo s najímateľmi, iní zas jedajú prostredníctvom realitných maklérov alebo realitnej kancelárie, ktorá sa nazýva aj „lettings agency“.

Bežne platíte nájom landlordovi (suma sa nazýva „depozit“ alebo „bond“), ako aj určitú sumu z nájmu ako preddavok. Tento depozit alebo bond by vám mal byť po ukončení nájmu vrátený.

Váš landlord alebo kancelária by vám mala dať podpísať „zmluvu o prenájme“. Zmluva o prenájme obsahuje všetky podmienky zmluvy medzi vami a landlordom a vaše povinnosti. Existuje veľa typov nájmu a preto máte rôzne práva podľa typu nájmu. Taktiež môže existovať aj zoznam vecí v dome – tzv. „inventár“. Mali by ste mať kópiu nájmu a doklady ohľadom všetkých uskutočnených platieb za nájom.

Ak máte problém s hlučnými susedmi, zavolajte na Mestský úrad na **01332 642020**. Pre nahlásenie smetí na vašej ulici alebo túlavé psy, ktoré znečisťujú okolie, volajte službu Streetpride Mestského úradu Derby City na **0333 200 6981**; email streetpride@derby.gov.uk alebo ohláste to online na: www.derby.gov.uk/streetpride

Pozri str. 89 pre viac informácií o antisociálnom správaní a ako ho nahlásiť.

Je možné, že budete potrebovať poistiť váš majetok a obsah domácnosti proti krádeži, či poškodeniu.

Kde získať rady ohľadom bývania

Bežné problémy s bývaním sa týkajú landlordov neposkytujúcich zmluvy o nájme, či landlordov nevracajúcich depozity, či priveľa ľudí v jednej domácnosti („overcrowding“) a landlordov, ktorí neposkytujú opravy domu.

Centrum pre možnosti bývania Mestského úradu Derby City poskytuje bezplatné poradenstvo pre najímateľov: ak máte problémy s vaším landlordom či s nájomnou zmluvou alebo ak si myslíte, že môžete o váš domov prísť.

Centrum pre možnosti bývania tiež poskytuje všeobecné poradenstvo ohľadom bývania a informácie o komunitnom sociálnom bývaní, domácom násilí, normách ohľadom bývania, a poradenstvo týkajúce sa systému Right to Buy.

Volajte na **01332 256483** alebo navštívte Bio House, Derwent Street, Derby DE1 2ED.

Recepcia Centra pre možnosti bývania je otvorená:

Pondelok	9:00 do 16:30 hod
Streda	9:00 do 16:30 hod
Štvrtok	12:30 do 16:30 hod
Piatok	9:00 do 16:30 hod

Obecné bývanie

Mestský úrad Derby City prevádzkuje službu Derby Homefinder so zámerom pomáhať ľuďom, ktorí hľadujú bývanie poskytované úradom alebo bytovými družstvami. Kontaktujte Centrum pre možnosti bývania Mestského úradu na **01332 256483** a požiadajte o formulár žiadosti Derby Homefinder alebo ju môžete nájsť na: **www.derbyhomefinder.org**

Pretože existuje len obmedzené množstvo obecných a družstevných bytov na prenájom a sú veľmi žiadané, úrad musí urobiť rozhodnutie ohľadom ubytovacích potrieb ľudí na základe informácií uvedených v žiadosti.

Organizácia, ktorá spravuje a udržiava obecné bývanie v mene Mestského úradu Derby City sa nazýva Derby Homes: **www.derbyhomes.org**

Dávky na bývanie

Ľudia, ktorí platia nájom a tí, čo majú nízky príjem a obmedzené úspory, môžu mať nárok na dávky na bývanie ako pomoc pri platení nájmu. Či na ne máte alebo nemáte nárok záleží od rôznych vecí ako vaša krajina pôvodu, váš prísťahovalecký štatút a či pracujete. Či máte nárok na dávky na bývanie zistíte zavolaním na Oddelenie pre dávky Mestského úradu na **01332 255122**; email: **enquiries.benefits@derby.gcsx.gov.uk**

Viac informácií

www.direct.gov.uk/en/homeandcommunity informácie o prenajímaní.

Ak vám hrozí bezdomovectvo

Milestone House poskytuje pomoc a rady bezdomovcom, ktorí majú 18 a viac rokov, sú slobodní alebo súčasť páru, bez vyživovaných osôb. Na získanie ubytovania v ubytovni v Derby, musíte navštíviť Milestone House od 13:00 do 16:00 hod, od pondelka do piatku.

Milestone House, 93 Green Lane, Derby DE1 1RX.
Telefón: **01332 642150**

Môžete kontaktovať aj Shelter, celonárodnú charitu a poskytovateľa poradenstva, volaním na **0808 800 4444** alebo návštevou: **www.shelter.org.uk**. Poskytuje špecializované ubytovacie poradenstvo. Na stránke sú rady pre občanov EÚ, vrátane krajín A8 a A2.

Miestna daň

Miestna daň („council tax“) je daň, ktorá dotuje služby ako políciu, požiarne a záchranne služby, zber odpadu, údržbu ciest, knižnice a sociálne služby. Vyberá ju Mestský úrad Derby City, ktorý vám posiela účet každý rok. Daň môžete platiť v čiastkach za určitý termín.

Ak už vlastníte alebo si prenajímate dom, zvyčajne ste právne zodpovedný za platenie miestnej dane. Ak nebudete platiť, Mestský úrad môže proti vám podať žalobu na uhradenie dlžoby.

Ak ste jediná dospelá osoba bývajúca v dome, môžete dostať zľavu na jednu osobu z miestnej dane. Ak máte otázky ohľadom platenia miestnej dane, volajte **0333 200 6900**, email: **council.tax@derby.gcsx.gov.uk**

Ak máte nízky príjem a obmedzené úspory, môžete dostať zrážku z platenia miestnej dane uchádzaním sa o dávky na miestnu daň. Toto bude záležať od rôznych vecí ako napr. vašej krajiny pôvodu, vášho prísťahovaleckého štatútu a či pracujete.

Či máte nárok zistíte zavolaním na Oddelenie pre dávky Mestského úradu na **01332 255122**; email: **enquiries.benefits@derby.gcsx.gov.uk**

Viac informácií

www.direct.gov.uk/en/moneytaxandbenefits

Voda, plyn a elektrina

Vo VB, voda je dodávaná do všetkých domov, okrem mobilných domov ako sú obytné vozy a lode.

Voda zo studeného kohútika je vhodná na pitie – okrem prípadov, keď na jej nevhodnosť upozorňuje tabuľka. Ak máte merače na vodu, budete platiť za objem, ktorý využijete. Ak merače nemáte, budete platiť fixnú sumu zvanú „sadzby za vodu“.

Kúrenie a varenie sú väčšinou poháňané plynom alebo elektrinou. Je niekoľko spoločností, ktoré dodávajú plyn, aj elektrinu a vy si svojho dodávateľa môžete vybrať; ceny môžete porovnať prostredníctvom porovnávacích spoločností, napr. USwitch: www.uswitch.com alebo zavolať na **0800 404 7961**.

Na zistenie, ktorá spoločnosť vám dodáva plyn, volajte informačnú linku M Number Enquiry Line na **0870 608 1524**.

Ak cítite plyn, volajte na pomocnú linku Národnej rozvodnej siete bezplatne na 0800 111 999.

Na zistenie, ktorá spoločnosť vám dodáva elektrinu, zavolajte Central Networks na **0845 603 0618**.

Ak bývate v podnájme, vaša zmluva o nájme (pozri str. 25) by mala uvádzať, či váš landlord platí vodu, elektrinu, alebo účty za plyn. Ak nie, ste za to zodpovední vy a môžete byť odpojení a/alebo pokutovaní, ak ich neplatíte načas.

Za vodu a energiu, ktoré používate, môžete platiť každý štvrtý rok, alebo mesačne. Na účte je uvedené, ako treba platiť. Keď sa nastahujete do nového domu, alebo odídete zo starého, mali by ste si poznamenať odpis z marac elektriny a plynu, a ak máte merače vody, tak z merača vody.

Mali by ste kontaktovať dodávateľov a upozorniť ich, ak ste sa presťahovali alebo sa idete sťahovať. Dajte im vaše odpisy z meračov a vašu novú adresu a oni vám pošlú finálne účty za posledné výmery.

Vláda VB nabáda ľudí, aby šetrili vodou a energiou. O zelenom bývaní, ako šetriť energiami a znížiť účty za energiu nájdete:

www.direct.gov.uk/en/environmentandgreenerliving

www.energysavingtrust.org.uk

Kde hľadať rady ohľadom energie v domoch

Mestský úrad Derby City prevádzkuje službu Derby Home Energy Advice Service (DHEAS), ktorá má pomáhať obyvateľom šetriť elektrickou energiou doma. Taktiež vám môže pomôcť zatepliť váš domov odporúčením grantov týkajúcich sa energie v dome a systému zliav, ako aj poskytnutím poradenstva ohľadom energie v domoch.

Ak sa chcete spojiť s poradcom pre energiu v dome: Volajte: **01332 255004**

Email: energy.adviceteam@derby.gov.uk

Fax: **01332 256052**

Minicom: **01332 256666**

Taktiež môžete získať informácie na:

www.derby.gov.uk/homeenergyadvice

Ak sa chcete zhovárať s poradcom osobne, môžete navštíviť člena tímu v Roman House, Friar Gate, Derby DE1 1XB. Pred návštevou prosím zavolajte na **01332 255004**, aby ste sa uistili, že vám bude pracovník k dispozícii.

Home Energy Advice Service máva vyhradené termíny na stretnutia počas obeda v stredu. Prosím zavolajte na **01332 255004** a dohodnite si stretnutie.

Viac informácií

www.gas-guide.org.uk

www.electricity-guide.org.uk

www.water-guide.org.uk

Telefón

Väčšina domov má telefónnu linku (zvanú „pevná linka“). Ak budete potrebovať novú linku, volajte British Telecom (BT) na **0800 800 150**, alebo kontaktujte káblovú spoločnosť. Ak sa sťahujete, mali by ste to oznámiť prevádzkovateľovi telefónu.

Nie všetci ľudia chcú pevnú linku. Môžete sa rozhodnúť, že chcete len mobilný telefón. Existuje niekoľko komerčných spoločností, ktoré ponúkajú balíky mobil služieb. Niektoré sú formou „pay as you go“, čo znamená, že budete musieť váš telefón dobíjať peniazmi („kredit“). Iné sú ponúkané za mesačný poplatok (tzv. telefón na kontrakt), spolu s extra nákladmi, ktoré nie sú zahrnuté v poplatkoch.

Ceny spoločností sa líšia a závisia od toho, na aké číslo a kedy voláte. Preverte si a porovnajte ceny pred tým, než podpíšete zmluvu s mobilným operátorom. Kontrakty sú väčšinou na pevnú dobu 18 alebo 24 mesiacov.

Zákon nepovoľuje používať ručne držaný mobilný telefón alebo podobné zariadenie za volantom.

Volania na tiesňové čísla z pevných liniek a mobilov sú bezplatné.

Odpadu a recyklácia

V Derby chceme, aby všetci recyklovali čo najviac. Aby sme to ľuďom uľahčili, Mestský úrad zberá recyklovateľné materiály spred väčšiny domov z modrých sudov, v hnedých vreciach, modrých vreciach a červených vreciach.

Mestský úrad zberá odpad z čiernych vriec jeden týždeň a z recyklačných ďalší týždeň.

Volajte mestskú službu Streetpride na **0333 200 6981**, email streetpride@derby.gov.uk alebo použite online formulár na www.derby.gov.uk/streetpride na vyžiadanie kalendára, ktorý vám ukáže dni v týždni pre zber odpadu a pre recykláciu.

Čo patrí do modrého suda

Modrý sud recyklačný

Áno prosím

- Fľaše a poháre akejkoľvek farby
- Konzervy a plechovky
- Kartóny z nápojov
- Plastové fľaše
- Aerosóly
- Plastové nádoby

Nie ďakujem

- Igelitové sáčky alebo obaly
- Polystyrén
- Allobal

Potrebuje väčší modrý sud?
Úrad vám môže poskytnúť väčšie modré sudy – je to bezplatná služba. Vdajte Streetpride na **0333 200 6981** pre vybavenie tejto veci.

Čo patrí do hnedého suda

Hnedý recyklačný sud

kitchen waste
 cardboard
 garden waste

✓

Tvrdý papier a ka tón Skartovaný papier
 Farebný papier, ka ty alebo obálky Se vlny a kuchynské papierové utierky
 Organický záhradný odpad Pozostatky z taniera
 Organický kuchynský odpad

Novinka v 2009
 Tip – teraz môžete používať vrecia na kompost vo vašom hnedom sude, všimajte si logo „compostable“. Vrecia na kompost dostať vo všetkých supermarketoch a vo väčšine záhradných centier.

✗

Akékoľvek plasty
 Krabice napr. od džúsu a mlieka Hlina
 DIY materiál

Hnedý recyklačný sud

Potrebujete ešte jeden hnedý sud?

Úrad vám môže poskytnúť hnedé sudy navyše – je to bezplatná služba. Volajte Streetpride na **0333 200 6981** a dohodnite si to.

Čo patrí do čierneho suda

Čierny sud na domáci odpad

✓ Áno prosím

Čokoľvek čo sa nedá recyklovať

Psie a mačacie výkaly

✗ Nie ďakujem

Čokoľvek čo sa dá použiť či recyklovať

kamene, hlina či stavebný materiál

žiadny odpad po stranách, veko suda musí byť zavreté

Potrebujete väčší čierny sud?

Úrad môže poskytnúť väčšie čierne sudy domácnostiam s viac ako 5 osobami – je to bezplatná služba. Volajte Streetpride na **0333 200 6981** pre viac informácií.

Čo patrí do modrého vreca

Modré vrece na papier

✓ Áno prosím

Noviny

Časopisy

Zoznamy

Biely papier

Biele obálky

Nechcená pošta

✗ Nie Ľakujem

Skartovaný papier

Tvrý papier a kaťon

Farebný papier

Ak nemáte modré vrece, na papier môžete použiť igelitové vrecia.

Čo patrí do červeného vreca

Červené vrece na textil

Prosím položte červené vrece v deň zberu na miesto zberu odpadu

clothes

textiles

✓ Áno prosím

Čisté veci

Kabelky

Topánky v páre (prosím zviažte spolu)

Opasky

Závesy, záclony a posteľná bielizeň

✗ Nie Ľakujem

Podušky či vankúše

Paplóny

Špinavé veci či handry

Ak nemáte červené vrece, na textil môžete použiť igelitové vrecia.

Nezabúdajte:

- Vyniesť vrecia/sudy von do 6.30 ráno v deň zberu – vrecia/sudy **nesmú** byť ponechané vonku v inom čase.
- Položiť sudy/vrecia pri okraj vášho domu alebo na iné dohodnuté zberné miesto.
- Zatvoriť poklapy – nič nemôže vytŕčať.
- Neprepíňať sudy – ak sa tak stane, odpad nemusí byť odvezený.
- Zobrať sudy dovnútra čo najskôr a nie neskôr ako na poludnie nasledujúci.

Je nezákonné nechávať sudy na ulici – iba v prípade, že váš odpad/ recyklácia sú tam ponechané na zber.

Mestský úrad môže zažalovať ľudí, ktorí nechávajú svoje sudy vonku a môže uložiť pokutu £100.

Recyklačné zberne pre vlastný vývoz (Bring)

Ak bývate na jednom z mála miest, ktoré nemajú modré a hnedé sudy, môžete využiť jedno z recyklačných miest Mestského úradu v meste. Väčšie zberne sa nachádzajú pri veľkých supermarketoch a na obchodných miestach. Pri:

- Asda – Sinfín and Spondon
- Tesco – Mickelover
- Sainsbury's – Osmaston, Wyvern and Kingsway
- Morrison's – Sir Frank Whittle Road
- Somerfield – Cavendish
- Park Farm – Allestree
- Oakwood shops – Oakwood

Väčšina zbiera konzervy, plechovky, aerosóly, sklo, plasty, papier, kartón, textile a topánky.

Mnohé supermarkety majú zariadenia vo vnútri na recykláciu igelitových tašiek a bateriek. Po meste sú aj menšie recyklačné zberne.

DERBY CITY COUNCIL

Bring Recyklačné miesta

Mestský úrad poskytuje niekoľko Bring Recyklačných miest po celom meste, ktoré berú nasledovné veci na miestach uvedených dole.

Papier

Plechovky,
konzervy a
aerosóly

Sklo

Plasty

Topánky

Textil

Kartón

Asda, Sinfín
Asda, Spondon
Tesco, Mickelover
Sainsbury's, Wyvern
Sainsbury's, Kingsway

Sainsbury's, Osmaston*
Park Farm, Allestree
Morrison's, Sir Frank Whittle Road
Oakwood shops
Somerfield, Cavendish

* nerekylujú topánky

www.derby.gov.uk

Raynesway verejná zberňa

Taktiež môžete vyviezť odpad z domácnosti a recyklovateľný odpad do Raynesway verejnej zberne v Raynesway Park Drive, Derby DE21 7BH.

Toto miesto je otvorené od 8:00 do 18:00 celý rok okrem 25.12., 26.12. a Nového roku.

Raynesway verejná zberňa

Otváracie hodiny: 8 00 do 18:00hod po celý rok okrem 25.12., 26.12. a na Nový rok.

Otvorené Zatvorené

Raynesway prijíma aj domáci odpad, ktorý sa niekedy môže vyskytnúť.

Nasledovné materiály môžete recyklovať v Raynesway

 Plechovky, konzervy, aerosóly	 Textil a topánky	 Papier	 Kartón	 Drevo trieska	 Motorový olej	 Olej kuchynský
 Autobatérie	 Obyčajné baterky	 Chladničky a mrazničky	 Všetky Elektro spotrebiče	 Záhradný odpad	 Farba	 Drevo
 Plynové bomby	 Sklené fľaše	 Plastové fľaše	 Pneumatiky	 Nábytok	 Odpadový kov	

Zber objemných domácich predmetov

Ako sa môžem zbaviť objemných domácich spotrebičov?

Mestský úrad ponúka zber objemného odpadu za poplatok na zbavenie sa veľkých predmetov. Zberáme predmety ako nábytok, posteľe a iné objemné veci. Chladničky a mrazničky zoberieme bezplatne.

Telefón: Streetpride **0333 200 6981** Minicom: **01332 256666**
Email: streetpride@derby.gov.uk

Flytipping – vyhadzovanie odpadu – je protizákonné.

Zber objemného odpadu

Mestský úrad ponúka službu zberu objemných vecí ako posteľe a nábytok – túto službu sa platí. Chladničky a mrazničky sú zbierané bezplatne. Pre zariadenie zberu, alebo ak zbadáte niekoho vyhadzovať odpad nelegálnym spôsobom, volajte službu Mestského úradu Streetpride na **0333 200 6981**; email streetpride@derby.gov.uk alebo použijete online formulár na: www.derby.gov.uk/streetpride

Viac informácií

www.derby.gov.uk/recycling

www.recyclenow.com

<http://groups.freecycle.org/derbyfreecycle> na venovanie alebo obdržanie vecí zadarmo

www.recycling-guide.org.uk tipy na recyklovanie.

Televízne licencie

Vo vašom dome potrebujete len jednu TV licenciu bez ohľadu na to, koľko televízorov máte. Licencia je vydávaná na adresu, nie na televízor. Môžete pozeráť TV programy na televízori, počítači, notebooku či mobile. Taktiež môžete vlastniť digitálny box, DVD alebo video prehrávač. Ak máte niektoré zo zariadení, na ktorých pozeráte či nahrávate TV programy, potrebujete TV licenciu.

Licenciu môžete získať online na: www.tvlicensing.co.uk

Telefón: **0300 790 6131**

Ak pozeráte a nahrávate z TV, musíte mať TV licenciu. Ak TV licenciu potrebujete a nezaobstaráte si ju, porušujete zákon. To znamená, že môžete skončiť na súde a byť pokutovaní do výšky £1,000.

Taktiež môžete zaplatiť TV licenciu v PayPoint v obchodoch alebo na benzínových pumpách, ak uvidíte tento symbol.

Život vo vašej komunite

Každý by sa mal snažiť byť dobrým susedom. Môžete začať tak, že sa predstavíte ľuďom, ktorí žijú vedľa vás, a nebudete robiť príliš veľa hluku. Jedna z najčastejších sťažností na susedov sa týka ponechávania odpadu pred domom.

Prieskumy UK Citizenship Surveys ukázali, že ľudia si myslia, že by malo byť povinnosťou všetkých, čo žijú vo VB:

- rešpektovať podriaďovať sa zákonom
- poriadne vychovávať deti
- správať sa k ostatným férovo a s rešpektom
- správať sa zodpovedne
- pomáhať rodine a chrániť ju
- rešpektovať a chrániť životné prostredie
- správať sa ku všetkým rasám rovnako
- pomáhať iným
- hlasovať vo voľbách.

Existujú určité nepísané pravidlá správania, napríklad ospravedlniť sa, ak do niekoho vrazíte, neblokovať príjazdové cesty iných vašim autom, používanie prosím a ďakujem a nepredbiehanie sa v rade. Tieto pravidlá sú považované za prijateľné formy správania.

Úlohou polície je zaručovať, aby sa ľudia správali prijateľne na verejných miestach. Správanie, ktoré spôsobuje úzkosť, alebo znepokojenie iných, nie je akceptovateľné. Niektoré príklady neakceptovateľného správania sú

- zazeranie, popískovanie alebo kričanie na niekoho, či prenasledovanie iných
- močenie či pľutie na verejnosti
- vyslovenie urážlivých poznámok či poznámok so sexuálnym podtónom
- pitie alkoholu počas chôdze po ulici
- nerešpektovanie osobného priestoru iných.

Viac informácií

Britská hraničná agentúra (UKBA) vydala knihu s názvom „Life in the UK: A Journey to Citizenship“. Túto knihu si môžete kúpiť v kníhkupectve Oddelenia informácií pre verejný sektor – navštívte www.tsoshop.co.uk a vyhľadajte „citizenship“.

Je nezákonné:

- používať urážlivé, vyhrážné alebo hanlivé slová či správanie
- sexuálne niekoho napadnúť alebo dotýkať sa bez ich zvolenia
- hádzať odpady na zem alebo vyhadzovať odpad
- vandalsky ničiť majetok, napr. kreslením graffiti na steny
- „kerb crawl“ – čo znamená žiadať ženy na ulici alebo iných verejných miestach o sexuálne služby (výmenou za určitý poplatok) buď z auta alebo počas chôdze
- žobrať
- spúšťať ohňostroj medzi 23 hod a 7 hod ráno; hádzať alebo spúšťať ohňostroj na ulici; pre ľudí pod 18 rokov kupovať alebo mať pri sebe ohňostroj
- vyčakávať alebo ponevierať sa po ulici alebo verejnosti za účelom prostitúcie (ponúkanie sexuálnych služieb za peniaze alebo inú platbu).

Ak máte pri sebe na verejnosti alkohol a máte pod 18 rokov, polícia a komunitní policajti majú právo odobrať vám alkohol.

Ak ste na určitých vyhradených miestach (ako ukazuje tento symbol) a pijete alkohol, polícia vám môže prikázať ukončiť pitie a alkohol vám odobrať.

Ak v oboch prípadoch odmietnete vyhovieť, dopustíte sa priestupku.

Pozri str. 89 pre viac o antisociálnom správaní a ako ho nahlásiť.

5 Peniaze

Britská mena je **libra šterling**, označovaná týmto symbolom **£**.

Eurá a iné meny nie sú akceptované. Iné meny si môžete zameniť za libry na Poštových úradoch, vo väčších supermarketoch/obchodoch alebo v zmenárňach. Preverte si komisioné poplatky za zmenu peňazí a výmenný kurz.

Založenie bankového účtu

Bankové služby vo VB sú uskutočnené prostredníctvom bánk, niektorých stavebných sporiteľní a prostredníctvom Poštového úradu.

Bankový účet vám umožní:

- platiť účty pomocou plastovej debetnej karty alebo online
- šetriť peniaze a získať za ne úrok, a
- posilať peniaze iným.

Mnohí zamestnávateľa uprednostňujú uhrádzať výplaty priamo na bankový účet. Na založenie bankového účtu budete potrebovať dôkaz o identite a adrese. Občianske preukazy z iných krajín nemusia byť akceptované. Dokumenty, ktoré môžu byť akceptované sú:

- pasy
- vodičské preukazy
- rodné listy
- sobášne listy
- nájomné zmluvy
- listy od landlordov alebo zamestnávateľov, a
- výplatné pásky.

Ak vám bude bankový účet zamietnutý, môžete sa sťažovať. Radu ako na to nájdete na: **www.banking-guide.org.uk**

Ak nemáte bankový účet, môžete si založiť účet u „credit union“. Credit union je komunitná banka, alebo finančná kooperatíva. Najbližšie k vám sa nachádza Derby United Credit Union, 5 Whiston Street, Derby DE23 8GL, telefón **01332 369641**.

Viac informácií

O ostatných credit union, kontaktujte Association of British Credit Unions (ABCUL): **www.abcuk.coop**

Poštové úrady v Derby

Z pôšt môžete posilať listy či balíky, platiť mnohé účty, ako napr. miestnu daň, alebo zamieňať si peniaze. Prepážkové služby zahŕňajú overovanie pasu a identity a prihlášky na daň z áut. Navštívte: www.postoffice.co.uk

Post Office Ltd 9 Victoria Street, Derby DE1 1EQ	Telefón: 0845 722 3344
The Post Office Midland Road, Derby DE1 1AA	Telefón: 01332 627200
Allenton Post Office 2 Chellaston Road, Derby DE24 9AE	Telefón: 01332 349 630
Alvaston Post Office 3 Shardlow Road, Alvaston, Derby DE24 0JG	Telefón: 01332 571 149
Bedford Street Post Office 1 Stockbrook Road, Derby DE22 3PL	Telefón: 01332 343 344
Elton Road Post Office 60-62 Elton Road, Derby, DE24 8EF	Telefón: 01332 292 624
Harvey Road Post Office 637 Harvey Road, Derby DE24 0EL	Telefón: 01332 571 368
Littleover Post Office 544 Burton Road, Littleover, Derby DE23 6FN	Telefón: 01332 340 072
Mickleover Post Office 13 The Parade, Uttoxeter Road Mickleover, Derby DE3 0GB	Telefón: 01332 515 463
Normanton Road Sub Post Office 300 Normanton Road, Derby DE23 6WE	Telefón: 01332 345 132
Pear Tree Post Office 159 St Thomas Road, Derby DE23 8RH	Telefón: 01332 738 018
Prince Charles Avenue Post Office 83 Prince Charles Avenue, Derby DE22 4BG	Telefón: 01332 345 275
Sinfin Centre Post Office Sinfin District Centre, Sinfin, Derby DE24 3DS	Telefón: 01332 765 988

Používanie úveru

Možno si budete chcieť požičať peniaze na platenie za tovar. Existuje niekoľko typov kreditu, ako napr. úvery a kreditné karty. Mali by ste obdržať zmluvu o úvere na prečítanie a podpis. Úrokové sadzby sa líšia a môžu byť dosť vysoké, tak sa odporúča porovnať si ich pred tým, než podpíšete zmluvu. Požičiavanie si od veriteľov, ktorí k vám prídu domov môže byť drahé, ba dokonca rizikové. Rady ohľadom kreditu a dlhov získate od Derby Advice Mestského úradu Derby City (pozri str. 46) alebo navštívte: www.adviceguide.org.uk či na www.banking-guide.co.uk

Finančná pomoc, ak pracujete

Ak pracujete alebo máte nízky príjem, môžete mať nárok na finančnú pomoc zvanú sociálne dávky alebo štátne dávky. Hlavnými dávkami pre pracujúcich sú daňový dobropis pre pracujúcich a na dieťa. Tieto dostávate navrch svojho príjmu. Ostatné dávky, na ktoré môžete mať nárok ak pracujete, sú dávky na dieťa, na bývanie a na miestnu daň a bezplatné školské obedy.

Viac o daňových dobropisoch a sociálnych/štátnych dávkach sa dozviete, keď budete kontaktovať Derby Advice (pozri str. 46) alebo na: www.direct.gov.uk/en/moneytaxandbenefits

Viac o dávkach na bývanie a na miestnu daň a o bezplatných školských obedoch sa dozviete volaním Oddelenia pre dávky Mestského úradu Derby City na **01332 255122**, minicom **01332 255116**.

Finančná pomoc, ak nepracujete

Ak nemáte prácu, môžete mať nárok na príspevok pre uchádzačov o zamestnanie alebo príspevok ku zárobku. Viac sa o nich dozviete na Derby Advice (pozri str. 46) alebo v úradoch Jobcentre Plus v Derby (pozri str.16).

Viac o sociálnych/štátnych dávkach môžete zistiť na: www.direct.gov.uk/en/moneytaxandbenefits

Ak ste práceneschopní kvôli chorobe, môžete mať nárok na Employment Support Allowance. Ak sa stanete invalidom, môžete žiadať o príspevok na bývanie pre zdravotne postihnutých. Viac sa o dávkach pre zdravotne postihnutých a ako o ne žiadať sa môžete dozvedieť na: www.direct.gov.uk/en/disabledpeople/financialsupport alebo kontaktovať Derby Advice (pozri str. 46)

Mestský úrad ponúka poradenstvo ohľadom dávok na bývanie, miestnej dane a dávkach na miestnu daň v anglickom, urdu, punjabí a hindi jazyku v Pear Tree Home Improvement Centre, Pear Tree Road, Derby:

Pondelok	9:30 do 12:30 hod
Utorok	9:30 do 12:30 hod
Streda	9:30 do 12:30 hod
Piatok	9:30 do 12:30 hod

Počas prvej hodiny každého poradenstva sa musíte objednať, aby ste získali rady – volajte **01332 255122** na zajedenie si termínu. Po prvej hodine sa môžete priamo zastaviť po radu.

Problémy s peniazmi, úverom a pri kúpe tovarov a služieb

Ak máte problém so získaním dávok, alebo ak nemáte dosť peňazí na prežitie, môžete kontaktovať Derby Advice Mestského úradu Derby City pre bezplatnú, dôvernú radu ohľadom dávok a dlhu. Derby Advice vám môže poradiť aj ohľadom Systému registrácie pracovníkov (pozri str. 14).

Telefón: **01332 256550**
Fax: **01332 256560**
Minicom: **01332 256555**
Email: **derby.advice@derby.gov.uk**
Navštívte: **www.derby.gov.uk/communityliving/welfarerights**

Derby Advice má špeciálne poradenské linky pre:

- Sociálne práva, telefón **01332 256550** (13:00 do 16:00 hod)
- linku pomoci pre financie Money Adviceline, telefón **01332 256570**

Pozri str. 112 pre komunitné poradenské hodiny týkajúce sa sociálnych práv prevádzkované Derby Advice.

Rady môžete získať aj od Komunitnej právnej rady na **0845 345 4 345** alebo návštevou: **www.clsdirect.org.uk**

Viac informácií

Ak máte problémy s dlhmi, volajte National Debtline na **0808 808 4000** (Pon až Pia 9:00-21:00 hod a Sob 9:30 -13:00 hod).

Ak máte problémy s úverom a kupovaním tovaru, získajte radu ohľadom spotrebiteľských práv na linke Consumer Direct, telefón **0845 404 0506**, navštívte: **www.consumerdirect.gov.uk**

Dôchodky

Možno rozmýšľate o šetrení si na dôchodok. Štátny dôchodok závisí od dostatočného platenia si národného poistenia (pozri str. 17).

Dovtedy, čo dosiahnete dôchodkový vek, to pre vaše potreby nemusí stačiť. Vela ľudí si šetrí nezávisle od štátneho dôchodku prostredníctvom dôchodkového systému. Niektorí zamestnávateľia prevádzkujú penzijné systémy.

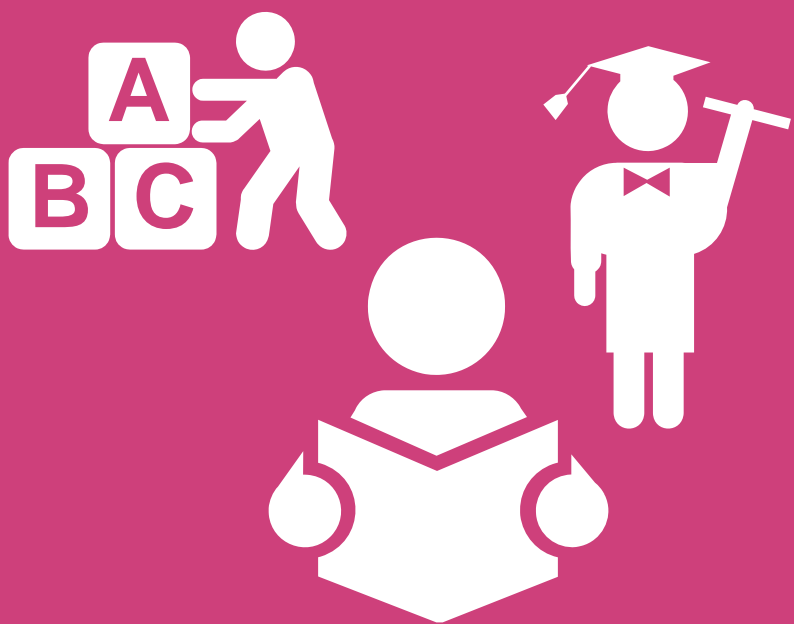
Finančné spoločnosti prevádzkujú privátne dôchodkové systémy. Existujú aj účastinné dôchodky, ktoré prevádzkuje vláda. Dôchodky môžu byť komplikované a preto by ste mali vyhľadať radu nezávislého finančného poradcu.

Viac sa o dôchodkoch môžete dozvedieť na:
www.direct.gov.uk/en/pensionsandretirementplanning

Informácie ohľadom účastinných dôchodkov môžete nájsť cez Pension Service na **www.thepensionsservice.gov.uk**

Rady ohľadom zamestnaneckých a osobných dôchodkov môžete získať cez Pensions Advisory Service – telefón **0845 601 2 923** alebo na: **www.opas.org.uk**

6 Vzdelávanie a štúdium

Učenie sa po anglicky

Zlepšenie vašich anglických jazykových schopností vám pomôže usadiť sa vo VB. Existujú dôkazy, ktoré hovoria, že prisťahovalci, ktorí hovoria plynulou angličtinou zarábajú viac ako tí, ktorí ňou nehovoria. Dobrá znalosť angličtiny vám taktiež pomôže nadobudnúť sebavedomie v práci a v komunite. Taktiež to môže prispieť k pohodliu a zdraviu vás a vašej rodiny.

V meste môžete nájsť kurzy anglického jazyka. Niekedy sa tieto kurzy nazývajú „ESOL“, čo znamená angličtina pre hovorcov iných jazykov.. Niektoré kurzy sa zameriavajú na angličtinu na pracovisku. Tieto kurzy sa nazývajú „ESOL for work“ a môže vám ich ponúknuť váš zamestnávateľ, alebo iní poskytovatelia. Učenie sa po anglicky je tiež užitočné pre ľudí, ktorí sa pripravujú na test občianstva.

Viac sa o kurzoch angličtiny môžete dozvedieť zavolaním na Derby Adult Learning Service, telefón **01332 717900**

Derby College, telefón **0800 028 0289**

Na to, aby študent získal nárok na príspevok od vlády na svoj študijný program, musí mať oprávnenie byť rezidentom vo Veľkej Británii na začiatku programu. Existujú obmedzenia pri nároku pre občanov z krajín mimo EÚ a pre žiadateľov o azyl. Pre viac informácií prosím kontaktujte centrá, ktoré kurzy usporadúvajú.

Dospelé vzdelávanie

Existuje široká ponuka kurzov pre dospelých (16 rokov a viac) v centrách pre dospelé vzdelávanie po celom Derby, ktoré sa konajú cez deň alebo večer. Niektoré centrá majú škôlky pre deti do veku 5 rokov. Kurzy zahŕňajú angličtinu pre hovorcov iných jazykov, občianstvo a informácie o bývaní v Derby, základné zručnosti ako čítanie, písanie, matematika a kurzy vzťahujúce sa na prácu. Okrem toho sú ponúkané kurzy umenia, remesiel, počítačov a zdravia.

Pre ďalšie údaje o kurzoch a informácie o poplatkoch, volajte **01332 717900** email enquiries@derbyals.org, navštívte: www.adult-learning-derby.org.uk. Údaje o dostupných kurzoch nájdete aj v miestnej knižnici (pozri str. 114).

Deti do päť rokov

Ak máte deti do päť rokov, môžete získať rady ohľadom vzdelania a starostlivosti o dieťa a informácie o službách pre rodinu zavolaním Derby City Council's Families Information Service na **01332 716381**, email **fis@derby.gov.uk** alebo na: **www.derby.gov.uk/fis**

Môžu vám ponúknuť rady v oblastiach ako sú:

- pestúnky
- predškolské a poškolské kluby
- denné jasle/škôlky
- prázdninové programy
- predškolské skupiny
- jasle

alebo odpovedať na akékoľvek iné otázky o možnostiach dotácie detskej starostlivosti a v oblasti, ako napr. práva pracujúcich rodičov. Mestský úrad Derby City pomáha deťom a ich rodinám podporovaním ochrany detí, či telesne postihnutých detí, ako aj poskytovaním pomoci rodičom nájsť informácie o špeciálnych vzdelávacích potrebách.

Centrá pre deti

Vo väčšine štvrtí v Derby sa nachádzajú centrá pre deti. Ponúkajú široký výber služieb, ktoré pomáhajú uspokojovať potreby detí a rodičov, všetko pod jednou strechou, od tehotenstva až po začiatok školy.

Poskytujú miesto, kde si deti môžu nájsť kamarátov a taktiež sa hrať a učiť zároveň. Môžete tu získať profesionálne rady ohľadom zdravia a rodinných záležitostí, dozvedieť sa o školeniach a pracovných príležitostiach, či jednoducho pobudnúť s inými rodičmi a opatrovatelmi.

Taktiež vám môžu pomôcť nájsť škôlku alebo školu, všeobecného lekára, komunitné svojpomocné skupiny a dať vám odporúčania pre rôzne organizácie, ktoré vám môžu pomôcť.

Niektoré centrá majú na mieste škôlku, ktorá vyberá určitý poplatok, i keď existujú niektoré dotované miesta pre 3-ročné deti.

Pre viac informácií, zavolajte na Families Information Service na **01332 716381**, email **fis@derby.gov.uk**, navštívte: **www.derby.gov.uk/fis**

Viac informácií

<http://childcarefinder.direct.gov.uk/childcarefinder>

www.opportunity-links.org.uk pre pracovné miesta, kurzy a starostlivosť o deti.

Školy

V súlade so zákonom musia deti do veku medzi päť a 16 rokov navštevovať školu, **pokiaľ nie sú** vyučované doma.

Žiaci sa riadia národnými osnovami, v 5 kľúčových stupňoch.

Stupeň 1	Vek 5-7	Ročník 1 a 2
Stupeň 2	Vek 7-11	Ročník 3, 4, 5 a 6
Stupeň 3	Vek 11-14	Ročník 7, 8 a 9
Stupeň 4	Vek 14-16	Ročník 10 a 11

Na konci každého kľúčového stupňa robia žiaci skúšky: tieto testy sú považované za veľmi dôležité.

Ak máte dieťa v školskom veku, ktoré nie je školené doma, bude musieť navštevovať buď infant školu (vek 5-7), junior školu (vek 7-11), primary školu (vek 5-11) alebo secondary školu (vek 11-16).

Pre prihlásenie do školy budete musieť kontaktovať Admissions Team Mestského úradu Derby City v Middleton House, 27 St Mary's Gate, Derby, telefón **01332 716940** pre infant, junior a primary školy alebo **01332 716941** pre secondary školy; email **admissions@derby.gov.uk** alebo navštíviť: **www.derby.gov.uk/admissions**

Formuláre žiadostí o príjem sú v niekoľkých jazykoch. Zamestnanci školy vám môžu pomôcť vyplniť formulár.

Keď vám bude ponúknuté miesto v škole, škola môže požiadať o kópiu:

- pasu s údajmi dieťaťa
- ak treba, víza dieťaťa, a
- dôkaz o vašej adrese.

Vzdelávaní v štátnych školách vo VB je bezplatné, ale rodičia musia platiť za školské uniformy a športové oblečenie. Rodičia s nízkym príjmom môžu požiadať o pomoc na tieto výdavky a s výdavkami na školské obedy. Pozri str. 45 pre informácie o žiadaní dávok a bezplatného školského jedla.

Od rodičov sa očakáva, že sa budú aktívne zapájať do vzdelania svojich detí, takže bude existovať kontakt medzi vami a školou, čo sa týka napredovania, bezpečnosti a správania vášho dieťaťa.

Začatie školy

Keď vaše dieťa začne školu, je dobré sa spýtať v škole na večery otvorených dverí, konzultácie a spôsob, akým škola spolupracuje s rodičmi.

Väčšina škôl má písanú dohodu medzi domovom a školou, ktorú vám odporúčame podpísať. Dohoda medzi domovom a školou opisuje spôsob, akým bude škola s vami komunikovať, ako budú učitelia spolupracovať s rodičmi na tom, aby pomohli dieťaťu vzdelávať sa - napríklad účasťou rodičov na večery otvorených dverí a že sa učiteľ presvedčí, že rodič plne chápe, ako jeho dieťa napreduje.

Tiež zistíte, že existuje veľa príležitostí, ako sa v škole angažovať, napr. ako rodič-pomocník v triede, alebo zapojením sa do združenia pre rodičov a učiteľov (PTA).

Ak máte pocit, že má vaše dieťa potiaže pri učení, Mestský úrad Derby City vám môže poskytnúť pomoc. Niektoré deti a mladí ľudia majú výrazné potreby. V takom prípade môžete požiadať Mestský úrad o vykonanie detailnej správy „Statutory Assessment“ – toto môže viesť k tomu, aby úrad vydal „Prehlásenie o špeciálnych vzdelávacích potrebách“ pre vaše dieťa. Pre viac informácií, volajte na **01332 716944**, alebo email: **specialeducationalneeds@derby.gov.uk**

Z bezpečnostných dôvodov škola očakáva, že malé deti budú do školy odprevádzané rodičmi a škola môže prednú bránu/dvere počas dňa zamykať.

Väčšina bilingválnych žiakov navštevuje školu rado, ale niektorí môžu mať potiaže. Je dôležité, aby ste bezodkladne kontaktovali školu, ak je vaše dieťa vystavené bullyingu (šikanovaniu), rasizmu alebo nadávkam. Škola má svoje stratégie a postupy na riešenie týchto problémov, preto najprv oslovte školu. Každá škola má koordinátora pre bullying. Viac všeobecných rád a pomoci pre prípady bullyingu alebo rasizmu nájdete na: **www.anti-bullyingalliance.org.uk**

Rady týkajúce sa osnov, angažovania sa v škole, bullyingu, disciplíny, výberu školy a vyhodenia zo školy sú na: **www.parentscentre.gov.uk**

Ak vaše dieťa nedostane miesto v škole, budete sa musieť poradiť s poradcom pre vzdelávanie, ako aj v prípade, keď je dieťa vylúčené zo školy alebo sa k nemu neférovne správajú v škole. Najbližšie služby pre vzdelanie vo vašom okolí môžete nájsť na Komunitnej právnej rade na **0845 345 4 345** alebo navštíviť: **www.clsdirect.org.uk**

Viac informácií

www.standards.dfes.gov.uk/parentalinvolvement/hsa

Vzdelávanie a štúdium nad 16 rokov

Po dosiahnutí veku 16 rokov, škola nie je v Anglicku povinná, ale veľa mladých ľudí pokračuje v určitej forme školenia a vzdelávania.

Existujú štyri hlavné spôsoby pokračovania vo vzdelávaní a školení:

- v škole (v šiestej triede na strednej)
- v rámci školy pre ďalšie vzdelávanie (education college)
- ako učeň (apprenticeships)
- v základných vzdelávacích kurzoch (foundation learning).

Po dovŕšení 16 rokov je k dispozícii mnoho kurzov podľa toho, akú má mladý človek predstavu o budúcej kariére.

Najlepšie miesto pre prehľad všetkých príležitostí je:

www.routes-ahead.org

Ak potrebujete informácie, rady, alebo pomoc s tým, aký kurz by sa vám, alebo vášmu dieťaťu hodil, navštívte **www.connexions-derbyshire.org** alebo volajte bezplatne na **0800 269 468**.

Učňovstvo

Učňovstvo je školiaci program, kde si mladý človek môže privyrobiť popri učení a získavaní kvalifikácie a praxe v práci. Existujú tri úrovne učňovstva.

Viac informácií na: **www.apprenticeships.org.uk**

Foundation Learning

Foundation Learning je celonárodný program pre mladých ľudí vo veku 14 a 19 rokov. Je to flexibilný program výučby, založený na kvalifikácii a je zameraný na napredovanie. Program sa skladá z 3 častí: odborných zručností, funkčných zručností, osobného a sociálneho vývoja.

Viac informácií

Rodiny s nízkymi príjmami, ktorých dieťa pokračuje vo vzdelávaní po dosiahnutí veku 16 rokov, môžu žiadať o dávku zvanú Education Maintenance Allowance (EMA). Pre viac informácií a na zistenie, či máte na ňu nárok, navštívte:

<http://ema.direct.gov.uk>

7 Rodiny

Rodiny vo VB

Môžete mať právo priviesť si rodinu do VB. Právo môže byť komplikované a budete možno potrebovať zísť za nezávislým poradcom pre prisťahovalectvo. Poradcov pre prisťahovalectvo môžete nájsť cez Komunitnú právnu radu na **0845 345 4 345** či návštevou: **www.clsdirect.org.uk**

Ak ste študent, navštívte stránku Council for International Student Affairs (UKCISA) **www.ukcisa.org.uk** pre viac informácií. Vaša škola či univerzita vám tiež môžu poskytnúť informácie.

Ak si chcete založiť rodinu vo VB, môžete. Počet detí, ktoré môžete mať, nie je obmedzený. Priemerný počet detí na rodinu vo VB sú dve deti.

Služba Families Information Service Mestského úradu Derby City sprostredkováva telefónnu pomocnú linku pre informácie a poradu pre rodičov, opatrovateľov, mladých ľudí a profesionálov. Môže vás informovať o:

- starostlivosti o dieťa
- možnosti, ako získať prostriedky na starostlivosť o dieťa
- podať rady pracujúcim rodičom ohľadom flexibilných pracovných práv
- miestnych a národných službách pre pomoc rodinám
- aktivitách na voľný čas
- podať rady ľuďom, ktorí sa chcú stať poskytovateľmi starostlivosti o deti
- osobnom poradenstve pri hľadaní starostlivosti pre dieťa, ak narážajú na prekážky v hľadaní takej starostlivosti o dieťa, akú potrebujú.

Kontaktujte Families Information Service
Middleton House, 27 St Mary's Gate, Derby DE1 3NN

Telefón: **01332 716381**

Email: **fis@derby.gov.uk**

Navštívte: **www.derby.gov.uk/fis**

Ak ste tehotná

Ak si myslíte, že by ste mohli byť tehotná, v lekárni alebo v supermarkete si môžete kúpiť domáci tehotenský test.

Ak ste tehotná, mali by ste si dohodnúť termín u doktora (pozri str. 68 pre informácie o registrácii u doktora). Počas tehotenstva budete mať k dispozícii ultrazvuk, testy a poradenstvo pre zdravý životný štýl.

Vo VB rodí väčšina žien v nemocniciach, i keď domáce pôrody sa dajú vybaviť. Je bežné, že otec je prítomný pri pôrode, ale iba ak si to želá matka.

Ak rozmýšľate nad ukončením tehotenstva (interupcia je vo VB legálna), môžete sa o tom dôverne porozprávať s vaším doktorom.

Keď sa vaše dieťa narodí, podľa zákona musíte vaše dieťa registrovať u matrikára pre narodenia, sobáše a úmrtia na matrike do šiestich týždňov po pôrode a následne obdržíte rodný list. Pôrod mŕtveho dieťaťa musí byť tiež registrovaný.

Adresa matriky (Register Office) v Derby je:

Royal Oak House, Market Place, Derby DE1 3AR

Telefón: **01332 256526**

Fax: **01332 256525**

Minicom: **01332 256666**

Email: **registeroffice@derby.gov.uk**

Otváracie hodiny:

Pondelok až piatok – 9:30 do 16:30 hod

Soboty - dohodou

Matrika tiež ponúka službu výberu mena pre deti. Toto nie je požadované zákonom .

Pre viac informácií o právnych a iných službách, ktoré matrika poskytuje prosím pozri str. 113.

Nárok na voľno

Ženy, ktoré čakajú dieťa, majú podľa zákona právo na voľno z práce na predpôrodnú starostlivosť a na minimálne 26 týždňov materskej dovolenky. Niektoré ženy majú nárok aj na materské dávky, ale to závisí na tom, ako dlho pre zamestnávateľa pracovali. Otcovia, ktorí pre svojho zamestnávateľa pracovali minimálne 26 týždňov, majú nárok na dva týždne otcovskej dovolenky po narodení dieťaťa. Je dôležité, aby ste na to svojho zamestnávateľa upozornili v dostatočnom predstihu.

Viac informácií

The Family Planning Association radí ohľadom antikoncepcie a sexuálneho zdravia, telefón **0845 310 1334**, alebo na: **www.fpa.org.uk**

The National Childbirth Trust obsahuje informácie o tehotenstve, pôrode a mladom rodičovstve. Navštívte: **www.nctpregnancyandbabycare.com**

Pre rady ohľadom materskej a otcovskej dovolenky, materských dávok a finančnej pomoci týkajúcej sa bábätka navštívte:

www.direct.gov.uk/en/parents/moneyandworkentitlements

Práva detí

Osoba sa považuje za dieťa ak má vek do 18 rokov. Za mladistvého sa väčšinou považuje osoba, ktorá je vo veku medzi 16 a 24 rokov. Deti a mladiství majú vo VB práva. Viac sa o právach a povinnostiach dieťaťa dozviete na:

www.direct.gov.uk/en/parents/parentsrights/dg_4003313

Trestoprávna zodpovednosť pre začatie pohlavného styku je 16 rokov.

Je protizákonné mať sex s niekým, kto nedosiahol povolený vek na pohlavný styk.

Ak ste obeťou sexuálneho zneužívania alebo znásilnenia, ohláste to Polícii, telefón 0345 123 33 33.

Pre informácie týkajúce sa mladistvých a práce, pozri str. 15.

Starostlivosť o deti

Väčšina rodičov chce pre svoje deti to najlepšie, ale rodinný život môže byť niekedy náročný. Rady pre rodičov sú k dispozícii na **www.parentlineplus.org.uk** alebo volaním bezplatne na **0808 800 2222**.

Mestský úrad má programy, ktoré vám môžu pomôcť získať praktickú pomoc a rady na zlepšenie svojich rodičovských schopností. Pre viac informácií volajte na **01332 716115** alebo navštívte:

www.derby.gov.uk/parenting

Malé bábätká a deti do päť rokov sú pravidelne navštevované terénnym zdravotným pracovníkom alebo na klinike. Zdravotného pracovníka sa môžete spýtať na radu ohľadom starostlivosti o vaše dieťa.

Národné združenie pre prevenciu týrania detí (NSPCC) odporúča, že deti do 13 rokov sú veľmi zriedkavo dost' vyspelé na to, aby boli ponechané doma bez dozoru. Deti do veku 16 rokov by nemali byť ponechané osamote cez noc. Bábätká, batolaťatá a veľmi malé deti by nemali **nikdy** byť nechané osamote. Ak sa rozhodnete nechať staršie deti samé, mali by ste:

- nechať kontaktné telefónne číslo a zaručiť, že ho ihneď zdvihnete
- uistiť sa, že dieťa vie telefonovať
- ak používate mobilný telefón, uistiť sa, že máte dostatok kreditu a dobitú baterku
- vysvetliť dieťaťu, ako byť v bezpečí, napríklad neotvárať dvere cudzincom
- uistiť sa, že potencionálne nebezpečné predmety sú mimo dosahu
- nechať jasné inštrukcie pre prípad tiesne
- povedať dieťaťu, kedy sa vrátite a nebyť neskoro
- stanoviť im základné pravidlá o tom, čo môžu a čo nemôžu robiť, pokiaľ ste preč
- naučiť ich základnú prvú pomoc
- uistiť sa, že im nevedí ostať osamote – ak im to prekáža, mali by ste si zaobstarať dozor alebo niekoho vhodného, kto sa o nich postará

Ak musíte za starostlivosť o deti platiť, mali by ste využiť služby registrovaného opatrovateľa, alebo skupinového poskytovateľa, ako napr. škôlky. Opatrovatelia by mali byť registrovaní u Ofsted – Úrade pre štandardy v školstve. Ofsted reguluje a preveruje poskytovateľov opatrovateľských služieb. Či sú registrovaní zistíte na: **www.ofsted.gov.uk** Families Information Service Mestského úradu Derby City (pozri str 56) obsahuje zoznam registrovaných poskytovateľov opatrovateľských služieb.

Za starostlivosť budete musieť platiť, ale je možné získať pomoc. Viac zistíte na **www.direct.gov.uk/en/Parents/Childcare** alebo kontaktujte Families Information Service (pozri str. 56).

Máte obavy o bezpečnosť dieťaťa?

Ak máte obavy, že dieťaťu sa ubližuje, alebo že žije v podmienkach, ktoré môžu byť pre neho škodlivé v budúcnosti, Mestský úrad Derby City bude vaše obavy vždy brať vážne.

Možno máte obavy, čo sa stane vám, alebo vašej rodine, ak nahlásite vaše znepokojenie. Ak niekto zavolá, aby nahlásil svoje obavy, bude sa od neho vždy vyžadovať meno a kontaktné údaje, aby sa s nimi dalo spojiť znova. Avšak môžete požiadať, aby vaše údaje ostali tajné alebo môžete poskytnúť informácie anonymne.

! Ak si myslíte, že dieťa je vystavené bezprostrednému riziku a potrebuje ochranu, volajte bezodkladne políciu na 999.

Ak dieťa nepotrebuje okamžitú pomoc, ale radi by ste sa poradili s políciou zavolajte na **0345 123 33 33**.

Mestský úrad Derby City má tím sociálnej starostlivosti pre deti, ktorý vám pomôže vyjadriť obavy, ktoré máte a prijať opatrenia na ochranu dieťaťa. Tímu môžete klásť otázky vždy, keď ste si nie istí situáciou.

Počas bežných pracovných dní medzi 9:00 a 17:00 hod môžete tímu volať na **01332 641172**.

Počas inej doby môžete volať a porozprávať sa o vašich obavách na pomocnej linke Careline na **01332 711250**.

Deti v autách

Ak jazdíte autom a máte bábätko, alebo malé dieťa, mali by ste si do auta zaobstarať a nasadiť detskú sedačku primeranú výške a hmotnosti vášho dieťaťa. Sedačka by mala spĺňať bezpečnostné kritériá. Pred tým, než ju kúpite ju vyskúšajte a požiadajte predavačov, aby vám ukázali ako správne sedačku nasadiť a správne zapnúť bezpečnostné pásy.

Viac informácií o detských autosedačkách na stránke vlády: **www.dft.gov.uk/think/focusareas/children/childincar**

Všetky deti do výšky 135 centimetrov, alebo do 12 rokov, čokoľvek platí prvé, buď na prednom alebo zadnom sedadle v autách, v dodávkach a iných nákladných vozidlách, musia cestovať v súlade so správnym limitom pre ich váhu, a platí len veľmi málo výnimiek.

Pamätajte si:

- Nikdy nemajte deti na kolenách.
- Airbagy by mali byť vypnuté, ak dieťa do 12 rokov cestuje na prednom sedadle.
- Nikdy dieťa nenechávajte same v aute.

Webstránka **www.protectchildgb.org.uk** obsahuje údaje o autosedačkách a kde môžete nájsť rady a montáž. Taktiež zahŕňa zákon o bezpečnostných pásoch. Stránka je preložená do 8 jazykov.

Prechádzka s deťmi

- Vyberte si bezpečné miesto na prechod, vždy sa pozrite oboma smermi, preverte okolo seba premávku pred tým, než prejdete cez cestu.
- Vždy držte dieťa za ruku a ukážte mu, ako prejsť bezpečne cez cestu, zadaním dobrého príkladu a rozprávajte im o cestách, prechodoch a doprave.
- Nikdy nedovoľte svojmu dieťaťu bežať alebo hrať sa pri ceste.
- Zaistite, že vás vodiči vidia – oblečte si pester oblečenie a používajte reflexné nášivky
- Uistite sa, že vidíte premávku – neprechádzajte za zákrutami.
- Nikdy netlačte detské kočiare do cesty, iba ak je cesta voľná a vy môžete prejsť

Naučte svoje deti tieto pravidlá prechádzania cez cestu...

- Vyberte si bezpečné miesto na prechod
- Zastavte pri kraji obrubníka.
- Preverte premávku.
- Počúvajte, či počujete premávku.
- Znova dôsledne preverte premávku a preverujte pokiaľ prechádzate.

Viac informácií

Children's Legal Centre poskytuje informácie a rady o právnych záležitostiach týkajúcich sa detí, vrátane ponechania detí doma osamote a vekových obmedzení, navštívte: www.childrenslegalcentre.com

www.direct.gov.uk obsahuje informácie o právach a povinnostiach rodičov a o ostatných rodinných záležitostiach

www.ofsted.gov.uk informácie o registrovaných opatrovateľoch

www.direct.gov.uk/en/parents informácie o rodičovských povinnostiach

www.direct.gov.uk/en/parents/childcare informácie o dostupnosti a poplatkoch za starostlivosť o deti

www.direct.gov.uk/en/parents/yourchildshealthandsafety informácie pre ľudí, ktorí sa obávajú o zdravie a bezpečnosť detí

Pomoc rodinám

Môžete mať nárok na finančnú pomoc od štátu, napr. dávky na dieťa a/alebo daňové dobropisy. Môžete ich žiadať, i keď pracujete. Kontaktujte Derby Advice Mestského úradu Derby City - pozri str. 111 pre kontakty.

Centrá pre deti (pozri str. 50) poskytujú pomoc a podporu rodinám, vrátane veľkého výberu aktivít.

Parentline Plus (pozri str. 59) poskytuje informácie a rady ohľadom napr. bullyingu, sexuálnej výchovy či zneužívania drog a taktiež pomáha rodičom porozprávať sa s inými rodičmi, ktorí zažívajú podobné problémy.

Viac informácií

www.dwp.gov.uk je webstránka Ministerstva pre prácu a dôchodky

www.parentinguk.org je webstránka pre ľudí pracujúcich s rodičmi.

www.hmrc.gov.uk je webstránka Daňového a colného úradu Jej Veličenstva

Služby starostlivosti o dospelých

Sociálne služby pre dospelých zahŕňajú širokú ponuku služieb starostlivosti ktoré poskytuje miestny úrad alebo súkromné organizácie, so zámerom pomôcť dospelým žiť nezávislý život vo svojich vlastných domoch alebo v dome dôchodcov. Služby môžu zahŕňať pomoc pri umývaní, obliekaní a príprave jedla.

Pozri str. 81 pre informácie a kontaktné údaje ohľadom služieb starostlivosti o dospelých v Derby.

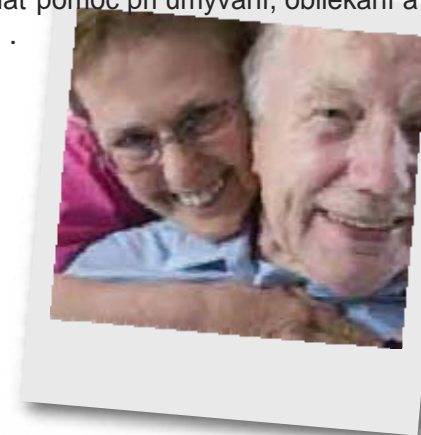

Foto: John Birdsall

Mládežnícke centrá a kluby

V celom Derby sa nachádzajú mládežnícke kluby a centrá. Všetky centrá a kluby ponúkajú hodiny väčšinou pre mladých ľudí vo veku 13 až 19 rokov a ponúkajú široký výber aktivít, zahŕňajúc:

- internet a počítačové hry
- športové aktivity vrátane futbalu, basketbalu, hokeja a kriketu
- varenie/večery venované jedlu
- umenie a remeslá
- hudobné hodiny
- príležitosti zapojiť sa do aktivít v prírode, ako napr. lezenie po skalách, kanoistika a jaskyniarstvo
- diskotéky a street dance.

Mladí ľudia môžu získať aj rady a podporu od kvalifikovaných pracovníkov s mládežou. Väčšina hodín otvorených dverí si vyžaduje malý poplatok za účasť.

Pre viac informácií o:

- mládežníckych kluboch a centrách a kde sa nachádzajú
- kluboch pre telesne postihnutých mladých ľudí
- podporných skupinách pre mladých rodičov
- podpore pre mladých ľudí, ktorí utiekli z opatery alebo z domu
- dobrovoľníckych príležitostiach, ako napr. vTalent a Systém ocenení Vojvodu z Edinburghu

volajte **01332 716819**, email youthinfo@derby.gov.uk
alebo na: www.derby.gov.uk/teenagersservices

Mladí ľudia vo veku medzi 12 a 25 rokov, môžu získať informácie, rady a poradenské služby na:

The SPACE Poradenské a informačné centrum
12 The Spot, Osmaston Road, Derby DE1 2JA

Telefón: **01332 364445**

Fax: **01332 364775**

Email: thespace@dcys.org.uk

8 Zdravie a oddych

Miesta uctievania

Ľudia vo VB majú náboženskú slobodu. Najbližšie kontaktné miesta pre vaše náboženstvo alebo vieru nájdete v telefónnom zozname, v knižnici alebo vyhľadáním na internete.

The Forum of Faiths je skupina jednotlivcov z rôznych vier v Derby, ako baháizmus, budhizmus, kresťanstvo, hinduizmus, židovstvo, islam, paganizmus a sikhskej tradície, spolu s ľuďmi bez špecifickej viery, ktorí majú záujem o „medzináboženské“ aktivity.

Ktokoľvek v Derby sa môže zapojiť do rôznych organizovaných aktivít, bez ohľadu na jeho vieru, alebo pôvod. Aktivity ponúkajú nahliadnutie do iných vier, ako v nich ľudia rozmýšľajú, cítia a žijú. Toto vám môže pomôcť lepšie porozumieť a prijať iných ľudí, ktorých môžete stretnúť za rôznych okolností v Derby a jeho okolí. Sú organizované rôzne sedenia na témy náboženských, sociálnych a komunitných záležitostí, napr.:

- zvyšovanie povedomia o iných náboženstvách
- podpora dobrých vzťahov v komunite, a
- vyjadrenie názorov na aktuálne dianie.

Forum taktiež:

- organizuje spoločenské podujatia a návštevy miest uctievania
- poskytuje poradenstvo/pomoc
- zaujíma sa o regeneráciu/obnovu okolia, a
- odporučí ľuďom relevantné organizácie.

Pre viac informácií kontaktuje Forum of Faiths for Derby, St James Centre, Malcolm Street, Derby DE23 8LU, telefón **01332 604067** alebo na: **www.ffderby.org.uk**

The Multi-Faith Centre v Derby existuje, aby podporovalo porozumenie medzi ľuďmi rôznych vier a náboženstiev a vytváralo rešpekt medzi ľuďmi ako blíznymi osobami. Centrum je zdieľaný priestor, kde sú ľudia pozvaní hovoriť slobodne bez strachu, v duchu „Počúvajte ostatných tak, ako by ste chceli, aby ostatní počúvali vás“.

Pre viac informácií ako sa zapojiť, navštívte **www.multifaithcentre.org** alebo volajte **01332 591285**, email: **mfc@derby.ac.uk**

Zdravie

Verejné zdravie vo VB je poskytované národnou zdravotnou starostlivosťou (NHS). V rámci NHS máte nárok na bezplatnú alebo zľavnenú starostlivosť.

Existujú aj súkromní zdravotní poskytovatelia.

Bezplatné zdravotné poradenstvo a informácie poskytuje NHS Direct - telefón **0845 4647** alebo na: **www.nhsdirect.nhs.uk**
Ak potrebujete tlmočníka, požiadajte o neho.

V Derby existuje sieť NHS služieb ako sú nemocnice, walk-in kliniky (ambulantné centrá), GP (všeobecný lekár) a lekárne, kde môžete získať bezplatné poradenstvo, starostlivosť a ošetrovanie. Existujú rôzne miesta, kde môžete využiť rôzne služby a pomoc. Služby sú bezplatné, ale niekedy si budete musieť priplatiť za predpísané lieky (pozri dole). V niektorých zariadeniach sa budete musieť objednať. Na iných miestach sa môžete zastaviť bez objednania a počkať, pokiaľ vás doktor alebo zdravotná sestra neprijme. Pohotovosť (A & E) by ste mali použiť len v prípade núdze.

Lekárnici (ktorí pracujú v lekárňach, tiež zvaní „chemists“) vám taktiež môžu poradiť pri bežných zdravotných problémoch a liekoch. Vaše najbližšie lekáreň môžete nájsť v telefónnom zozname.

Predpisy

Ak vám lekár predpíše lieky, predpis budete musieť zobrať do lekárne. Budete možno musieť za lieky platiť, ale niektorí ľudia platiť nemusia a mali by ste sa na to spýtať pri odovzdávaní receptu. Predpisy pre deti do 16 rokov sú zdarma. Taktiež sú zdarma pre deti vo veku 16 až 18 rokov, ak sú plnohodnotnými študentmi a pre ľudí nad 60 rokov. Existujú aj iné prípady, kedy majú ľudia nárok na lieky na predpis zdarma. Všetky informácie nájdete na:

www.nhs.uk/nhsengland/healthcosts/pages/prescriptioncosts.aspx

V lekárni môžete dostať lieky bez predpisu (zvané „over-the-counter medicines“, a budete za ne musieť zaplatiť).

Registrácia u doktora

Ľudia vo VB sa registrujú u miestneho lekára zvaného „general practitioner“ (GP) pre všeobecné zdravotné potreby. GP pracujú v ambulanciách. GP vám môže poradiť ohľadne vášho fyzického a mentálneho zdravia.

Pre registráciu u GP, navštívte najbližšiu ambulanciu vášho doktora. Najbližšie ambulancie môžete nájsť:

- na **www.derbycitypct.nhs.uk**
- vyhľadaním v telefónnom zozname Yellow Pages
- opýtaním sa v ktorejkoľvek knižnici
- kontaktovaním Služby pre styk a poradenstvo pre pacientov (PALS) Bezplatné číslo: **0800 032 32 35**, text/mobil: **07919 466 212**, Minicom: **01332 369301**, email: **PALS@derbycitypct.nhs.uk**
Navštívte ambulanciu PALS v Derwent Court, 1 Stuart Street, Derby od 9:00 do 16:30 hod pondelok až piatok.
- kontaktovaním služby pomoci pre zdravie Health Outreach Service na **01332 274600**.

V ambulancii vám informujú, či majú voľné miesta. Dajú vám formulár na vyplnenie a následne sa budete môcť objednať na termín u doktora. Očakáva sa, že sa na termín dostavíte, pokiaľ nezavoláte, či v ambulancii nepoviete, že sa nemôžete dostaviť. Vyšetrenie je zadarmo a dôverné. Doktor vám diagnostikuje zdravotný problém a môže vás odporučiť iným zdravotníckym službám. Požiadajte o tlmočníka, ak to potrebujete.

Ak potrebujete navštíviť doktora v noci alebo cez víkend, zavolajte do ambulancie; nahraný odkaz vám povie, ako sa s doktorom skontaktovať.

V celom Derby existujú aj ambulancie centrá, ktoré poskytujú bezplatné NHS zdravotné poradenstvo, informácie a ošetrovanie ľudí s malými poraneniami a chorobami. Ak sa to vyžaduje, vedú liečiť rôzne stavy, predpísať alebo vydať lieky.

Derby Walk-In Centrum, Vstup C, London Road Community Hospital, Osmaston Road, Derby. Telefón **01332 224700**.

Walk-In Centrum poskytuje rady, informácie a ošetrovanie ľuďom s malými poraneniami a miernymi chorobami. Tu môžete byť vyšetrení skúseným ošetrovateľom 7 dní v týždni medzi 8:00 a 19:30 hod – netreba sa objednávať.

Derby Open Access Centre, Lister House, 207 St Thomas Road, Derby. Telefón **01332 275610**.

The Open Access Centre ponúka ambulantné a všeobecné vyšetrenia, ktoré sa dajú objednať od 8:00 do 20:00 hod, sedem dní v týždni. Túto službu môžete využiť bez ohľadu na to, u koho ste registrovaní.

! Ak sa jedná o núdzovú situáciu, kde ide o život, môžete volať na tiesňové číslo 999 a požiadať o sanitku (vozidlo so zdravotným personálom). Taktiež môžete ísť na Pohotovosť (A & E) v Royal Derby Hospital, Uttoxeter Road, Derby DE22 3NE, telefón 01332 340131 – a požiadať o tlmočníka, ak ho potrebujete, či navštíviť: www.derbyhospitals.nhs.uk

Malé deti

Ak máte malé deti, Health Outreach Service na **01332 274600** vám môže pomôcť nájsť terénneho zdravotného pracovníka (health visitor). Tento pracovník je ošetrovateľ, ktorý absolvoval extra školenia a môže vám poradiť v oblasti zdravia, kŕmenia, správania a napredovania vášho dieťaťa.

Starostlivosť o zuby

V rámci NHS existujú zubári a súkromní zubári. Zoznam zubárov prijímajúcich NHS pacientov nájdete na:

www.derbycitypct.nhs.uk/local-health-services/dentists

Môžete takisto kontaktovať:

- Služby pre styk a poradenstvo pre pacientov (PALS)
Bezplatné číslo: **0800 032 32 35**, text/mobil: **07919 466 212**
Minicom: **01332 369301**, email: **PALS@derbycitypct.nhs.uk**
Navštívte ambulanciu PALS v Derwent Court, 1 Stuart Street, Derby od 9:00 do 16:30 hod pondelok až piatok.
- Health Outreach Service na **01332 274600**.

Ak potrebujete navštíviť zubára v noci, alebo cez víkend, zavolajte do ambulancie a vypočujte si nahraný odkaz, alebo zavolajte NHS Direct na **0845 4647**.

Cena zubného ošetrovania sa líši a preto sa opýtajte vášho zubára, čo bude vaše ošetrovanie stáť.

Starostlivosť o zrak

Optici môžu otestovať váš zrak a predpísať vám okuliare alebo kontaktné šošovky. Za test a okuliare či šošovky budete musieť zaplatiť, pokiaľ by to za vás nezaplatil váš zamestnávateľ, i keď sa môže stať, že budete mať nárok na zľavu. Opýtajte sa na to vášho optika. Optikov môžete nájsť v obchodných centrách a na rôznych miestach v Derby a okolí, alebo v telefónnom zozname.

Pohlavné zdravie a antikoncepcia

Váš GP, ako aj Walk-In Centrum, Vstup C, London Road Community Hospital, Osmaston Road, Derby, vám môže poskytnúť bezplatný a dôverný servis týkajúci sa antikoncepcie (tiež známy pod názvom family planning) alebo volajte **01332 224700**.

Antikoncepcia je vo VB legálna a v rámci NHS bezplatná. Pre poradenstvo volajte **01332 888126** alebo sa spýtajte vášho GP.

Ak ste boli znásilnení alebo sexuálne napadnutí, môžete získať bezplatné poradenstvo a podporu od Derbyshire Rape Crisis, PO Box 142, Derby DE1 1XU alebo volajte **01332 372545**.

Pre pomoc vám, alebo niekomu, kto čelí domácemu násiliu, sexuálnemu násiliu, prenasledovaniu, harašmentu, násiliu kvôli cti a manželstvu z donútenia, pozri str. 91.

Zákon týkajúci sa drog, pitia a fajčenia

Zákon vo VB nepovoľuje:

- vlastniť alebo predávať určité drogy
- kupovať alkohol alebo piť alkohol na miestach s licenciou, ak nemáte 18 rokov
- fajčiť v uzavretých verejných priestoroch alebo na pracoviskách
- kupovať tabakové výrobky mladším ako 16 rokov

Pre viac informácií o klasifikácii drog, navštívte: **www.talktofrank.com**
Je zákonom povolené fajčiť v súkromných a otvorených priestoroch.

Veľa obchodov, krčiem, barov a reštaurácií používa systém „Challenge 25“. Ten nabáda kohokoľvek, kto má nad 18 rokov, ale nevyzerá na 25 rokov, aby so sebou nosil prijateľnú identifikáciu (ako napr. vodičský preukaz s fotografiou, alebo pas), ak si chcú zakúpiť alkohol.

Zákon týkajúci sa pitia a riadenia

Ak ste pili alkohol, nie je jednoznačný spôsob, ako určiť, či ste neprekročili zákonnú hranicu na riadenie auta. Záleží to od niekoľkých faktorov, ako napr. vašej váhy, pohlavia, veku, objemu a typu alkoholu, ktorý ste pili. Jediným bezpečným spôsobom je **nepiť** alkohol, ak plánujete riadiť. Nikdy neponúkajte alkohol niekomu, o kom viete, že riadi.

Polícia má právo vykonať dychovú skúšku u vodičov, ktorí:

- sú podozriví z pitia a riadenia, alebo
- ktorí boli účastníkmi v havárii, alebo
- ktorí sa dopustili priestupku v premávke.

Je trestné odmietnuť podstúpiť dychovú skúšku, ak sa to žiada. Ak odmietnete, môžete byť zatknutí.

Nezabúdajte

- **Nemali** by ste riadiť, ak ste pili alkohol, alebo požili drogy, vrátane niektorých liekov na predpis
- **Nemali** by ste skúšať riadiť, alebo sadieť za volant auta, ak ste prekročili povolený limit alkoholu, alebo ak ste požili nelegálne drogy, i keď sa auto nehýbe.

Tresty za prekročenie povoleného limitu alkoholu pre vodičov sú:

- až šesť mesiacov odňatia slobody
- pokuta do výšky £ 5 000
- minimálne 12-mesačný zákaz riadenia (tri roky ak sa dopustia ďalšieho priestupku v priebehu 10 rokov)

Pre viac informácií navštívte stránku Ministerstva dopravy týkajúcej sa bezpečnosti na ceste: **www.dft.gov.uk/think**

Pozri str. 100 a 101 pre viac informácií o bezpečnom riadení.

Pomoc a poradenstvo pri obmedzení alebo ukončení užívania tabaku, alkoholu alebo drog

Váš GP vám môže poradiť, ako obmedziť alebo prestať užívať tabak, alkohol alebo drogy. Lekárnici vám môžu pomôcť prestať fajčiť.

Ostatné miestne podporné organizácie sú:

Fresh Start – miestna služba NHS „Prestaňte fajčiť“

Bezplatná linka na **0800 707 6870**, navštívte: **www.freshstart.nhs.uk**

Phoenix Futures – pre pomoc a podporu pri ukončení zneužívania drog

Zastavte sa na 12 Charnwood Street, Derby DE1 2GT, pondelok až piatok 10:00 do 16:00 hod alebo telefonujte na **01332 294410**

ADS Derby Alcohol Misuse Service – ak máte obavy ohľadom množstva alkoholu, ktoré konzumujete, volajte na **0800 051 5857**

Ostatné linky pomoci a webstránky sú:

www.gosmokefree.nhs.uk

www.drinksense.org

www.alcoholics-anonymous.org.uk – linka **0845 769 7555**

www.ukna.org – Narcotics Anonymous – linka **0300 999 1212**

www.talktofrank.com – linka **0800 77 66 00**

www.nhsdirect.nhs.uk

www.nhs.uk

www.direct.gov.uk/en/healthandwellbeing

Verejný zdravie

Mestský úrad Derby City preveruje sťažnosti od verejnosti a uplatňuje zákon týkajúci sa:

- fly tipping (ak bol odpad vyhodený na verejný či súkromný pozemok)
- škodcov, ako sú potkany (v domoch aj podnikoch)
- psov, ktoré sú mimo kontroly
- rušenia hlukom
- znečisťovania vzduchu
- kontaminovanej pôdy a problémov s kanalizáciou
- infekčných chorôb, ktoré podliehajú povinnosti oznámenia

Šport, rekreácia a kultúra

Zapájanie sa do športových a kultúrnych aktivít a aktivít v prírode vám pomôže stretnúť ľudí, relaxovať, a porozumieť histórii, kultúre a prírode vo vašom okolí.

Mestský úrad prevádzkuje šesť športových centier:

Shaftesbury Sports Centre

Telefón: **01332 255603**, minicom: **01332 715171**

Derby College Sports Centre

Telefón: **01332 520371**, minicom: **01332 256666**

Springwood Leisure Centre

Telefón: **01332 664433**, minicom: **01332 665261**

Moorways Leisure Centre

Telefón: **01332 642180**, minicom: **01332 294526**

Moorways Swimming Pool

Telefón: **01332 341736**, minicom: **01332 294542**

Queen's Leisure Centre

Telefón: **01332 641444**, minicom: **01332 256666**

Aktivita v športových centrách zahŕňajú hodiny fitness, plávania, posilňovacie programy, trénerské kurzy, futbal, badminton, squash a mnoho ďalších. Viac o tom, kde sa športové centrá nachádzajú a aké aktivity ponúkajú, sa dozviete zavolaním na čísla alebo na: **www.derby.gov.uk/sport**

Karta **Recreation Passport to Leisure Card** poskytuje zľavy, ak sa rozhodnete využiť športové centrá Mestského úradu, vrátane aktivít zdarma. Za malý ročný poplatok vám karta umožní:

- vstup zdarma do určitých športových zariadení od 9:00 do 16:00 počas pracovných dní a po celý deň cez víkendy a štátne sviatky – neplatí v Derby College Sports Centre počas semestra, a
- prenajatie výstroje zdarma mimo najnavštevovanejších hodín.

Viac o karte Recreation Passport to Leisure Card, koľko stojí a či máte na ňu nárok zavolajte, alebo sa opýtajte v športovom centre Mestského úradu alebo na: **www.derby.gov.uk/sport**

Taktiež môžete nájsť hodiny jógy, tai či a fit hodiny pre starších ľudí v centrách pre dospelé vzdelávanie po celom Derby.

Navštívte: **www.adult-learning-derby.org.uk**

Pre hodiny tanca, Déda ponúka program tanca a zdravého životného štýlu pre dospelých a deti, vrátane rôznych tanečných štýlov a úrovní, ako aj podujatí, ktorých sa možno zúčastniť.

Déda sa nachádza na 19 Chapel Street, Derby DE1 3GU.

Telefón: **01332 370911**

Email: **info@deda.uk.com**

Navštívte: **www.deda.uk.com**

Derby má mnoho mládežníckych centier a klubov. Všetky ponúkajú hodiny pre mladých vo veku 13 až 19 rokov a ponúkajú široký výber aktivít – pozri str. 64 pre viac údajov.

Takisto existuje mnoho miestnych klubov pre šport, tanec a iné aktivity. Viac sa o súkromných športových centrách môžete dozvedieť v telefónnom zozname alebo v knižniciach.

Parky

Derby má viac než 360 parkov a priestranstiev s bezplatným vybavením ako napr. prírodné chodníky, vonkajšie posilňovne, detské ihriská, dráhy pre BMX a skateboard. Sú v nich aj futbalové ihriská, tenisové kurty, golfové ihriská a plochy na bowling, ktoré si za poplatok môžete rezervovať. Pre viac informácií navštívte: www.derby.gov.uk/parks

Derby chce podporiť viac ľudí, aby bicyklovali, čo pomôže odblokovať dopravu, zlepšiť prostredie a vylepšiť zdravie a kondíciu ľudí.

Mesto je kompaktné, s nízkymi budovami a môžete v ňom nájsť aj divú prírodu. Je obklopené uchvátnou krajinou, stojac na prahu národného parku.

Pre informácie o bicyklovaní v Derby, vrátane máp trás, tipov, cykloklubov, oddychových chodníkov a rád o bezpečnom bicyklovaní, navštívte www.cyclederby.co.uk

Telefón: **01332 641773**
Minicom: **01332 256666**

Z turistického informačného centra, knižníc, relax centier, cyklo obchodov a Mestského úradu môžete tiež získať mapy zadarmo. Pre rady o bezpečnom bicyklovaní, pozri str. 106.

Múzeá a galérie umenia

Derby Museum and Art Gallery

The Strand, Derby DE1 1BS

Telefón: **01332 641901** Minicom: **01332 256666**

Múzeum je domovom najväčšej zbierky diel oslavovaného umelca 18. storočia Josepha Wrighta, člena Kráľovskej akadémie (1734-97) na svete, v rámci verejných zbierok umenia, ktorý sa narodil priamo tu v Derby. Múzeum obsahuje aj široké spektrum dôležitých a atraktívnych zbierok porcelánu, zbierok z archaeológie, miestneho armádneho pluku, geológie a zvierat, ktoré zachytávajú dôležité historické momenty.

The Silk Mill, Múzeum priemyslu a histórie v Derby

Silk Mill Lane, pri Full Street, Derby DE1 3AF

Telefón: **01332 255308**, Minicom: **01332 256666**

Múzeum sa nachádza na mieste jednej z najstarších tovární na svete, ktorá bola postavená v roku 1702 a na začiatku 20. rokov 18. storočia. Exponáty hovoria o priemyselnom dedičstve a úspechoch mesta Derby a jeho ľudí, ako sú rozvoj výroby leteckých motorov Rolls-Royce a železničného priemyslu. Múzeum je súčasťou Svetového dedičstva Derwent Valley Mills.

Pickford's House, Múzeum georgiánskeho života a kostýmov

41 Friar Gate, Derby DE1 1DA

Telefón: **01332 255363** Minicom: **01332 256666**

V múzeu sa nachádzajú miestnosti ako vyzerali v georgiánskych časoch a sú tu exponáty hračiek a divadielok, ako aj kolekcie historických kostýmov a textilu. Je to veľmi živé múzeum s priateľskými zamestnancami, ktorí vám pomôžu spríjemniť vašu návštevu múzea čo najviac.

Viac informácií

Navštívte: www.derby.gov.uk/museums

QUAD

Market Place, Cathedral Quarter, Derby DE1 3AS

Telefón: **01332 290606** Navštívte: www.derbyquad.co.uk

QUAD výstavy zahŕňajú výstavy domácich, národných and medzinárodných súčasných umelcov.

Živá zábava a atrakcie v okolí Derby

Dobrý výber živej zábavy nájdete v The Assembly Rooms, Derby Theatre a The Guildhall Theatre.

Navštívte: www.derbylive.co.uk

V meste sa nachádza veľa kín. V QUAD na Market Place sa nachádza kino a galéria umenia

Navštívte: www.derbyquad.co.uk

Déda prináša vystúpenia, ktoré zahŕňajú tanec, literatúru, hudbu a divadlo.

Navštívte: www.deda.uk.com

Pre informácie o miestnych festivaloch, atrakciách a čo sa dá robiť, navštívte www.visitderby.co.uk/things-to-do alebo turistické informačné centrum v Market Place, telefón **01332 255802**, email: tourism@derby.gov.uk

Aktivity mimo mesta

Ak idete na prechádzku alebo sa bicyklovať do prírody, môžete využiť verejné označené chodníky. Môžete si ich preštudovať na miestnych mapách v knižniciach. Voľne sa môžete prechádzať na zdieľaných pozemkoch a na zmapovaných územiach na slatinách a vresoviskách a po horách bez toho, aby ste sa pridžali chodníkov.

Keď ste v prírode, mali by ste sa riadiť zákonom Countryside Code: ten popisuje, ako rešpektovať a užívať si prírodu. Viac o prístupných miestach, zákone Countryside Code a aktivitách a prechádzkach v okolí Derby sú na: www.countrysideaccess.gov.uk

Existuje zoznam chránených rastlín, vtákov a druhov zvierat na webstránke Natural England: www.naturalengland.org.uk

Na rybolov potrebujete licenciu a povolenie od majiteľa jazera alebo rieky (v Škótsku musí byť toto povolenie písomné). Rybolov podlieha mnohým predpisom.

Viac údajov na: www.environment-agency.gov.uk/subjects/fish

Lovenie zvierat a vtákov, alebo nabádanie na boj medzi nimi nie je legálne.

Knižnice

Pre čítací materiál, hudbu a filmy na doma, si môžete v knižniciach zapožičať knihy, časopisy, CD a DVD (pozri str. 114 pre viac informácií) Niektoré knižnice majú knihy v rôznych jazykoch.

Viac informácií

Informácie o love so psami môžete nájsť na webstránke Ministerstva pre životné prostredie, jedlo a vidiecke záležitosti na: www.defra.gov.uk/rural/countryside/hunting

Telesne postihnuté osoby

Príchod na nové miesto je ťažké pre každého, ale telesne postihnutí ľudia musia myslieť na oveľa viac vecí, napr. ak nevedia, aké práva majú, ako sú prístupné rôzne miesta, skadiaľ získať vozík, ako si možno dať upraviť domov tak, že v ňom bude ľahké bývať alebo napríklad aj to, či si môžu zobrať taxík alebo nie.

V Derby je k dispozícii veľa pomoci a podpory pre telesne postihnutých ľudí. Miesto, kde získate všetky potrebné informácie je Disability Direct. Je to organizácia, ktorú prevádzkujú a riadia telesne postihnutí ľudia. Telefón **01332 299449**, minicom **01332 368585** alebo na: **www.disabilitydirect.com/derby**

Disability Direct vám tiež môžu pomôcť v prípade, ak sa k vám zamestnávateľ, v obchode, alebo na inom mieste nechovali férovo, pretože ste telesne postihnutí.

The Disability Discrimination Act je zákon platný vo VB, ktorý hovorí, že k telesne postihnutým ľuďom sa nesmie chovať neférov.

Derby má autobusy a taxíky s prístupom a existuje aj tzv. Shopmobility Scheme, ktorý vám umožní požičať si pojazdny vozík (scooter), ktorý vám uľahčí nákupy, ak nie ste schopní prejsť veľmi ďaleko. Volajte Shopmobility Scheme na **01332 200320**.

V meste je mnoho verejných záchodov pre telesne postihnutých. Prístup do niektorých z nich si vyžaduje Radar Key. Ten môžete obdržať na recepcii MÚ Derby City, alebo môžete kontaktovať úradníka MÚ pre prístup na **01332 255925**, minicom **01332 256666**. Tiež môžete získať informácie o prístupoch pre telesne postihnutých, ako aj Príručku pre prístup a informácie ako sa dostať do obchodov, k zubárovi a do parkov.

Telesne postihnutí ľudia, ktorí nevládzu dlho chodiť a zrakovo postihnutí môžu požiadať o modrú známku na parkovanie pre telesne postihnutých ľudí, ktorá umožňuje parkovať blízko požadovaného miesta. Formulár žiadosti získate, ak zavoláte na **01332 256764**, minicom **01332 256767**. Pre viac informácií navštívte webstránku MÚ pre telesne postihnutých ľudí: **www.derby.gov.uk** alebo na: **www.direct.gov.uk/en/disabledpeople**

Sociálne služby pre dospelých

Sociálne služby pre dospelých pokrývajú široké spektrum služieb starostlivosti, ktoré poskytuje miestny úrad alebo súkromné organizácie, s cieľom pomáhať dospelým osobám viesť nezávislý život vo vlastnom dome alebo v opatrovateľskom zariadení.

Služby v dome môžu zahŕňať osobnú starostlivosť, ako napr. umývanie, obliekanie alebo pomoc pri návšteve toalety.

Ktorýkoľvek dospelý v Derby môže požiadať Mestský úrad Derby City o:

- rady a informácie ohľadom sociálnych služieb, ktoré im pomôžu viesť aktívny a nezávislý život
- a
- zhodnotenie a správu o ich potrebách – to bude brať v úvahu rôzne veci, vrátane ich potrieb v rámci sociálnych služieb, krajiny pôvodu a prisťahovalckého/rezidenčného štatútu. Ak sa zistí, že im vzniká nárok, Mestský úrad im môže poskytnúť sociálne služby.

Ak sa zistí, že dospelý nemá nárok na služby Mestského úradu, budú mu poskytnuté informácie o iných súkromných organizáciách, ktoré môžu pomôcť.

Pre viac informácií, kontaktujte Sociálne služby pre dospelých:

Minicom: **01332 206180**

Fax: **01332 717360**

Email: **adultsocialservices@derby.gov.uk**

Navštívte: **www.derby.gov.uk/healthsocialcare**

Jedlo a nákupy

Derby má dobrý výber supermarketov, nezávislých obchodov s jedlom a trhy, kde si môžete kúpiť miestne vyrobené produkty. V špecializovaných obchodoch (niekedy zvaných delicatessen), alebo v špecializovaných oddeleniach supermarketov dostať jedlo z celého sveta.

Vegetariánske a vegánske jedlo je celkom bežné v supermarketoch a v obchodoch so zdravým jedlom a je tak aj označené. Štítky na jedle obsahujú údaje ako sú obsah solí, tuku, bielkovín a prítomnosť potenciálnych alergénov ako napríklad orechy, mlieko a glutén. Všetko jedlo v obchodoch je označené dátumom dokedy by malo byť skonzumované; to má pomôcť predísť otrave jedlom a preto nie je dobrý nápad kupovať jedlo po dátume spotreby.

Väčšina ľudí vo VB kupuje mäsové a mliečne produkty v obchode a nelovia či nechovajú zvieratá na jedlo. Existujú zákony o správaní sa ku zvieratám a dobytku a niektoré druhy sú chránené. Mestský úrad Derby City vám môže poradiť, aké zvieratá môžete chovať doma – volajte **01332 641333**.

Použité veci predávajú členovia verejnosti v rámci miestnych výpredajov, nazývaných tiež „jumble sales“, alebo „car boot sales“. V Derby je veľa charitatívnych obchodov, ktoré predávajú použité veci. Údaje, kde nájsť obchody a supermarkety, sú v telefónnych zoznamoch.

Existujú zákony, týkajúce sa predaja tovaru a zákony na ochranu spotrebiteľa. O vašich právach sa môžete dozvedieť zavolaním **Consumer Direct**, ktoré Mestský úrad Derby City a Oddelenie obchodu a priemyslu podporuje.

Telefón: **08454 04 05 06**

Minicom: **08451 28 13 84**

Email: **environmental.services@derby.gov.uk**

Navštívte: **www.tradingstandards.gov.uk/derbycity**

Pozri str. 72 pre viac informácií o verejnom zdraví.

Viac informácií

Consumer Direct obsahuje typické problémy spotrebiteľov, napr. čo robiť, ak sa veci pokazia a informácie o najnovších spotrebiteľských podvodoch

Navštívte: **www.consumerdirect.gov.uk**

9 Hlasovanie, občianstvo a štvrte

Hlasovanie a voľby

Musíte sa registrovať ako volič, ak ste:

- Britský občan alebo občan Európskej únie alebo
- kvalifikovaný občan Spoločenstva národov – to znamená občan Spoločenstva, ktorý má povolenie vstúpiť či pobudnúť vo VB, alebo ten, ktorý také povolenie nevyžaduje.

Občania krajín EÚ, ktorí bývajú vo VB môžu voliť len:

- vo voľbách do miestneho zastupiteľstva
- v európskych voľbách, ak vyplnili EÚ formulár (dostupný na Mestskom úrade Derby City).

Kontaktuje Mestský úrad Derby City, pre voličskú registráciu a/alebo za účelom získania EÚ formulára:

telefón **01332 255478**, minicom **01332 256666**,
email **elections@derby.gov.uk**

Viac informácií o vašom práve voliť nájdete na:

www.direct.gov.uk/en/governmentcitizensandrights/ukgovernment/politicalpartiesandelections

Ľudia, ktorí vás zastupujú v miestnej správe a národnej vláde

V Anglicku môžu byť „zvoleními poslancami“ poslanci mestského úradu, poslanci parlamentu (MPs) alebo poslanci Európskeho Parlamentu (MEPs). Všetci zvolení poslanci majú povinnosť zastupovať a slúžiť svojim voličom. Kontaktné údaje na všetkých vašich zastupiteľov a ich politické strany môžete získať vo vašej knižnici.

Poslanci, poslanci parlamentu a poslanci Európskeho parlamentu pravidelne miestne zasadajú (tzv. „surgeries“), kedy máte možnosť sa s nimi rozprávať.

Pre informácie o kontakte na miestneho poslanca a o zasadaniach, volajte na **01332 255367**.

Ako sa stať britským občanom

Británia je domovom veľa rasám a etnickým skupinám, ktorí zdieľajú spoločné hodnoty, majú rešpekt voči vzdelaniu a štúdiu a ochotu vypočuť si rôzne názory a postoje.

Ľudia akejkolvek národnosti žijúci v Derby môžu komentovať prácu a politiku vlády a miestnych úradov, ale pre mnohých je možnosť voliť vo voľbách dôležitým spôsobom vyjadrenia kam patria a ako sa angažujú v meste a krajine. Takže, právo hlasovať výrazne vplýva na rozhodnutie požiadať o občianstvo. Informácie ako oň požiadať môžete nájsť na:

www.ukba.homeoffice.gov.uk/britishcitizenship

Slávnosti získania občianstva v Derby

Ak je žiadosť o občianstvo úspešná, to, že sa človek stane britským občanom, by sa malo osláviť.

V Derby vás pozveme na oslavu hostenú starostom na uvítanie vás do novej komunity. Budete mať možnosť stretnúť ostatných ľudí, ktorí sa rozhodli stať sa britskými občanmi.

Starosta má uvítaciu reč, v ktorej krátko poinformuje o dedičstve Derby a kde budete vyzvaní zložiť prísahu oddanosti byť verným občanom (alebo prehlásenie, ak nechcete prisahať v mene Boha) a formálny a verejný sľub že budete oddaným občanom a že sa budete riadiť zákonmi tejto krajiny.

Bude vám odovzdaný certifikát o britskom občianstve, čo je dôležitý krok na ceste k získaniu britského pasu, ako aj uvítacia príručka. Taktiež obdržíte fotografiu z tejto slávnosti. Ku koncu slávnosti sú noví občania vyzvaní postaviť sa za znenia národnej hymny.

Matrika v Derby má povinnosť zo zákona hostiť slávnosti získania občianstva. Taktiež poskytuje službu preverovania národnosti – avšak to nie je požadované zákonom.

Adresa Matriky je:

Royal Oak House, Market Place, Derby DE1 3AR

Telefón: **01332 256536**, email: **registeroffice@derby.gov.uk**

Pozri str. 113 pre viac informácií o matrike.

Obvodné fóra a okrsky v Derby

Každý okrsk v Derby má aspoň jedno „obvodné fórum“ (Neighbourhood Forum). Je to verejné zhromaždenie, ktoré sa koná každých pár mesiacov a je pre všetkých obyvateľov, komunitné organizácie a podniky.

Na fórach môžete:

- zistiť, čo sa deje vo vašej štvrti
- hovoriť o miestnych záležitostiach a obavách
- dozvedieť sa o miestnych prioritách
- stretnúť sa a rozprávať sa s miestnymi poslancami, poskytovateľmi miestnych služieb, stretnúť lídrov komunity a miestny policajný tím pre bezpečnejšiu štvrť.

Pre aktuálne informácie o vašom obvodnom fóre, volajte na **01332 258527**, email neighbourhoods@derby.gov.uk alebo na: www.derby.gov.uk/neighbourhoods

Viac informácií

Meno miestneho poslanca, MP či MEP môžete zistiť a kontaktovať cez

www.writetothem.com

10 Tiesne a zachovanie bezpečnosti

Požiarne, policajné a zdravotné tiesne

Za využitie služieb ako sú požiarne a záchranná služba, polícia, sanitka (vozidlo so zdravotným personálom) alebo záchranného člnu (ak sa niekto ocitne v tiesni na mori) sa neplatí. Tieto služby sú tu pre vás, aby vám v tiesni pomohli. Je protizákonné uskutočňovať nepravdivé alebo falošné tiesňové volania.

Volajte **999** (24-hod núdzové číslo Veľkej Británie) ak:

- horí
- niekto sa topí alebo sa ocitli v nebezpečenstve na vode
- ide o život alebo pri ťažkom zranení
- ak ide o násilie
- sa deje zločin
- si myslíte, že človek, čo spáchal zločin je na mieste, alebo v blízkosti.

Telefónny operátor pre tiesne sa vás opýta:

- 1 akú tiesňovú službu potrebujete
- 2 vaše meno a kde sa nachádzate
- 3 telefónne číslo, z ktorého voláte
- 4 miesto núdzovej situácie
- 5 detaily o tom, čo sa deje.

Budete potrebovať vedieť po anglicky na to, aby ste si vybrali službu a udali vaše meno a kde sa nachádzate. Môže sa od vás požadovať, aby ste ostali na linke, pokiaľ sú núdzové služby na ceste k vám.

Pre menej naliehavé policajné prípady volajte **0345 123 33 33**. Toto je jediné ústredné číslo (24-hod servis) pre Derbyshire. Telefónny operátor vám môže pomôcť vybaviť službu tlmočníka, ak ju budete potrebovať.

Predchádzanie kriminálnym činom

Kriminálne alebo podozrivé správanie môžete nahlásiť polícii na **0345 123 33 33**.

Tiež môžete nahlásiť kriminálnu činnosť anonymne národnej charite Crimestoppers bezplatne na **0800 555111** alebo nahlásiť ju online na: **www.crimestoppers-uk.org**

Crimestoppers sa vás nikdy nebudú pýtať na meno, nenahrajú váš telefonát nebudú sledovať váš telefonát, či formulár na internete. Nebudete musieť vypovedať na polícii a nebudete sa musieť zúčastniť súdu.

Nosenie zbraní, ako sú nože a strelné zbrane, je protizákonné.

Antisociálne správanie a ako ho nahlásiť

Najčastejšie sťažnosti na antisociálne správanie v Derby sú:

- hlasná hudba a hlučné zatváranie dverí neskoro v noci
- odhadzovanie odpadu v uličkách a na uliciach
- ponechané sudy na odpad na ulici
- bicyklovanie po chodníkoch alebo peších zónach (pozri str. 106)
- kreslenie (graffiti) na verejný majetok, ako napr. steny a pouličné lampy
- psie výkaly na chodníkoch
- pitie a hlučné správanie na uliciach a verejných miestach

V Derby funguje Tím pre antisociálne správanie, ktorý úzko spolupracuje s ostatnými službami (ako Mestský úrad, polícia a požiarne a záchranná služba), na riešení problémov pri antisociálnom správaní jednotlivcov a v komunitách.

Problémy s hlukom môžete nahlásiť Mestskému úradu na **01332 642020** a odpad, alebo graffiti službe Mestského úradu Streetpride na **0333 200 6981**, email **streetpride@derby.gov.uk** alebo cez webstránku: **www.derby.gov.uk/streetpride**

Iné antisociálne správanie môžete nahlásiť Mestskému úradu na **01332 255260** alebo online na: **www.saferderby.org.uk**

Taktiež môžete kontaktovať:

- váš miestny policajný tím pre bezpečnejšiu štvrť, telefón **0345 123 33 33** alebo na **www.derbyshire.police.uk** a ísť na 'My Local Link'
- zúčastniť sa vášho miestneho obvodného fóra (pozri str 86) na ohlásenie sťažnosti. Na: **www.derby.gov.uk/neighbourhoods**

Tipy ako ochrániť seba a svoj domov

Odchádzate z domu? Zamknite všetky okná a dvere. Neukrývajte vaše kľúče navyše vonku.

Idete nakupovať? Vždy majte peňaženku alebo kabelku blízko seba.

Práve ste kúpili nový TV alebo iné cenné predmety?

Neponechávajte prázdne škatule s nápisom čo v nich bolo vonku pred domom. Škatule môžete recyklovať v hneďom sude.

Idete domov po večeri strávenom vonku? Nechajte si dostatok peňazí pri sebe na cestu domov. Vždy použite taxík s licenciou, ktorý má licenciu vystavenú vnútri a zvonka na vozidle. To znamená, že je registrovaný na Mestskom úrade. Ak máte akékoľvek pochybnosti, nenastúpte do taxi. Taxi maršáli sa pohybujú na kľúčových miestach v centre mesta každý piatok a sobotu od 22:30 hod, aby vám pomohli dostať sa domov.

Oslavujete s ohňostrojom? Bežne sa ohňostroj môže používať len do 23:00 hod. Nedovoľte deťom sa k nemu priblížiť a používajte ho bezpečne. Domácich miláčikov nechávajte vnútri.

Oslavujete? Buďte ohľaduplným susedom a snažte sa hluk udržať na minime počas večera.

Idete večer von? Kľúče od domu si bezpečne odložte mimo vašej peňaženky alebo kabelky. Svoje pitie majte pod kontrolou – nezabúdajte, že ste oveľa zraniteľnejší, keď ste opití. Keď pijete, môžete sa k ostatným správať ináč ako zvyčajne, čo môže ovplyvniť, ako sa oni správajú k vám.

Idete autom? Parkujte na dobre osvetlených miestach a zamykajte všetky dvere a okná. Nenechávajte žiadne cenné veci na viditeľnom mieste. V ideálnom prípade neponechávajte v aute žiadne cenné veci.

Práve ste obdržali výpis z banky? Preverte si všetky výpisy debetných a kreditných kariet hneď, ako ich obdržíte. Akékoľvek neznáme transakcie ihneď ohlásť spoločnosti, ktorá vám bankovú/kreditnú kartu vydala. Nechcené výpisy a dokumenty zlikvidujte skartovaním. Svoj pas majte na bezpečnom mieste.

Domáce násilie, sexuálne násilie, násilie páchané kvôli cti, prenasledovanie, harašment, alebo manželstvá z donútenia

Domáce násilie je, keď jeden člen rodiny zneužíva iného buď slovne, fyzicky, sexuálne, emocionálne, alebo psychicky. The Derby Family Justice Centre ponúka bezpečné miesto pre obeť:

- domáceho násillia
- sexuálneho násillia
- prenasledovania
- harašmentu
- násillia páchaného kvôli cti
- manželstiev z donútenia.

Kvalifikovaní a špecializovaní zamestnanci sú k dispozícii, aby vám poskytli dôverné a citlivé poradenstvo a ochranu pre obeť a ich rodiny: Derby Family Justice Centre môžete nájsť na:

2. poschodie, St Peter's House, Gower Street, Derby DE1 1SB

Telefón: **01332 256897**

Minicom: **01332 256900**

Email: **familyjusticecentre@derby.gov.uk**

Navštívte: **www.saferderby.org.uk**

V centre sa môžete zastaviť od Pon do Pia medzi 10:00 a 16:00 hod.

Ostatné organizácie v Derby, ktoré vám môžu pomôcť, ak je Family Justice Centre zavreté...

Ak ide o bezprostredné nebezpečenstvo, volajte políciu na **999**.

- Hadhari Nari (Pomoc ženám v Derby): telefón **01332 270101** – k dispozícii 24 hodín denne
- Refuge: telefón **07725 245 383** – k dispozícii 24 hodín denne
- Obete nedávneho sexuálneho násillia môžu volať Millfield House na **0845 129 0111** (mimo bežných hodín) pre prístup k zdravotníckym službám.

Ostatné celonárodné organizácie, ktoré môžu pomôcť...

Ženy a deti môžu nájsť pomoc na National Domestic Violence Helpline, ktorá je otvorená 24 hodín denne na **0808 2000 247**. Budú vám vedieť odporučiť miestne služby a domy bezpečia - safe houses (zvané tiež „refuges“). Ak budete potrebovať tlmočníka cez telefón, poskytnú vám ho.

Karma Nirvana podporuje obeť a tých, ktorí prežili manželstvo z donútenia a násilie páchané kvôli cti. Telefón **0800 5999 247**.

Muži môžu nájsť pomoc zavolaním na linku pomoci MALE bezplatne na **0808 801 0327**. Deti môžu nájsť pomoc zavolaním na bezplatnú linku NSPCC na **0808 800 5000** alebo Childline bezplatne na **0800 1111**. Obe služby fungujú 24 hodín denne.

Ak si myslíte, že sa niekto dopúšťa zločinu, volajte políciu na **999**. Na ohlásenie, že sa niekto dopustil zločinu, volajte **0345 123 33 33**.

Viac informácií

www.womensaid.org.uk obsahuje údaje, kde môžu muži, ženy a deti nájsť pomoc, ak sú obeťami domáceho násillia.

Rasovo motivované prípady a iné zločiny z nenávisťi

VB berie rasovo motivované (a iné nenávisťné) zločiny vážne. Ak si myslíte, že ste obeťou trestného činu kvôli vášmu etnickému, náboženskému alebo sexuálnemu pôvodu, alebo ste svedkom takého zločinu, prosíme vás, aby ste to nahlásili polícii na **0345 123 33 33**, aby mohli zasiahnuť.

Taktiež to môžete nahlásiť národnej charite Stop Hate UK:

- telefonicky na **0800 138 1625**
- formou textového prenosu pre nepočujúcich, alebo ľudí s poruchami reči alebo sluchu na: **18001 0800 138 1625**
- sms na **07717 989 025**
- písomne na Stop Hate UK, PO Box 484, Leeds LS7 9BZ
- či vyplnením online formuláru na: www.stophateuk.org/tell

Ak si myslíte, že nemôžete nahlásiť zločin či prípad, tieto miestne organizácie vám môžu poskytnúť rady, informácie a podporu:

Victim Support

Poskytujú podporu a informácie ľuďom ktorí boli zasiahnutí zločinom. Telefón: **01332 349956**

Awareness Raising Cooperative (Arc)

Konzultačná skupina pre homosexuálov, bisexuálov a transgender ľudí, ktorá podporuje gay scénu.

Email: info@arcderby.co.uk

Choices Youth Group

Pomáha mladým ľuďom robiť rozhodnutia o vlastnej sexualite.

Telefón: **01332 207704**

Minicom: **01332 349333**

Derby and Derbyshire Race and Equality Commission

Propaguje rasovnú rovnosť a podáva informácie o harašmente a diskriminácii.

Telefón: **01332 372428**;

Mobil: **0794 033 1194**

Email: diversity@derbyrec.org.uk

Derby Deaf Forum

Propaguje rovnosť pre nepočujúcich ľudí.

Fax: **01332 758188**

Email: secretary@derbydeaf.co.uk

Derby Homes

Pomáha nájomcom Derby Homes, ktorí trpia zločinmi z nenávisťi.

Telefón: **01332 711000**

Derbyshire Association for Blind People

Propaguje rovnosť pre zrakovovo postihnutých ľudí.

Telefón: **01332 292262**

Derbyshire Friend

Poskytuje podporu lesbám, gejom, bisexuálom a transgender ľuďom, a vedie ohlasovňu a centrum pre zločiny z nenávisťi.

Telefón: **01332 207704**

Minicom: **01332 349333**

Email: **info@gayderbyshire.co.uk**

Derby Women's Centre

Poskytuje informácie a podporné služby.

Telefón: **01332 341633**

Email: **derbywomenscentre@aol.com**

Disability Direct

Poskytuje rady a informácie postihnutým ľuďom.

Telefón: **01332 299449**

Minicom: **01332 368585**

Email: **info@disabilitydirectderby.co.uk**

Refugee Support

Poskytuje rady a informácie utečencom a žiadateľom o azyl.

Telefón: **01332 334520**

The Bosnia-Herzegovina Community Association

Poskytuje rady a informácie všetkým ľuďom z bývalej Juhoslávie.

Telefón: **01332 294436**

T Junction

Podporuje transgender ľudí.

Telefón: **07969 448916**

Výročný festival lesbiab, gejov, bisexuálov a transgender ľudí v Derby

Právomoc „Zastaviť a prehľadať“

Právomoc zastaviť a prehľadať môže pomôcť polícii odhaliť zločiny a zabezpečiť viac bezpečia v komunite. „Zastavenie a prehľadanie“ je, keď vás polícia zastaví a prehľadá, vrátane vášho oblečenia, vozidla alebo čohokoľvek, čo máte pri sebe. Policajný úradník by mal uviesť svoje meno, z ktorej stanice je a dôvod, prečo vás chce prehľadať a následne dať písomnú správu vysvetľujúcu tieto údaje (alebo spôsob, ako získať kópiu).

Viac informácií

Leták „Zastavenie a prehľadanie“ – Poznajte svoje práva“ je dostupný:

www.apa.police.uk

Ak ste boli zatknutí

Ak ste boli zatknutí alebo obvinení zo zločinu, polícia vám povie dôvod vášho zatknutia. Máte nárok na právnu radu od právneho poradcu na policajnej stanici a máte nárok na upozornenie priateľa, rodinného člena alebo niekoho, kto má záujem o vašu situáciu, že ste boli zatknutí a kde ste zadržaní. Polícia môže toto oddialiť v niektorých situáciách.

Ak ste cudzincom, máte nárok na to, aby vaša ambasáda, alebo konzulát boli informovaní o vašom zadržaní. Ak máte problém rozumieť, alebo komunikovať po anglicky, mal by vám byť poskytnutý tlmočník.

Podanie sťažnosti na políciu

Sťažnosť na políciu môžete podať osobne na oddelení informácií na akejkoľvek policajnej stanici. Všetky sťažnosti budú zaznamenané a považované za vážne informácie. Taktiež môžete podať sťažnosť Nezávislej komisii pre policajné sťažnosti. Telefón: **08453 002 002**

Email: **enquiries@ipcc.gsi.gov.uk**

Navštívte: **www.ipcc.gov.uk**

Pre informácie o konkrétnych zákonoch vo VB a policajných službách, Policajný zbor v Derbyshire vypracoval leták pre komunity prisťahovalcov, k dispozícii na informáciách ktorejkoľvek policajnej stanice v Derbyshire. Pozri str. 119 o policajných informačných oddeleniach v Derby.

Predchádzanie požiarom a iným tiesňam

Ak vypukne požiar, ihneď volajte na núdzové číslo **999**.

Derbyshire požiarna a záchranná služba reaguje na tiesne ako sú požiare, dopravné nehody, zrážky, chemické havárie, zachranárske akcie a rozsiahle nehody.

Vykonávajú prehliadky požiarnej bezpečnosti v domoch a poskytujú bezplatné dymové alarmy a zariadenia požiarnej bezpečnosti, kde je to potrebné.

Pre rady, ako sa ochrániť pred požiarom a inými núdzovými situáciami a pre bezplatnú prehliadku požiarnej bezpečnosti v domoch, volajte Derbyshire požiarnu a záchrannú službu na **01332 771221**, email **enquiries@derbyshire-fire.gov.uk** alebo na: **www.derbyshire-fire-service.co.uk**

Tipy ako zaručiť bezpečnejší domov DÁVAJTE POZOR NA...

CIGARETY

V KUCHYNI

ELEKTRIKU

SVIEČKY

- Nainštalujte dymové alarmy na stropy každého podlažia vo vašom dome a pravidelne ich kontrolujte. Nezabúdajte, že požiarna a záchranná služba vám môže nainštalovať dymové alarmy bezplatne.
- Pripravte si evakuačný plán, takže všetci v dome vedia čo robiť v prípade požiaru: **výjsť von, ostať vonku a volať 999**.
- Dávajte pozor pri varení.
- Nikdy nenechajte sviečky bez dozoru.
- Uistite sa, že ste úplne zahasili a opatrne sa zbavili cigariet a nikdy nefajčíte v posteli.
- Uchovávajte zápalky a zapaľovače mimo dosahu detí.

Pre viac informácií, ako lepšie zaistiť svoj domov proti požiaru, navštívte: <http://firekills.direct.gov.uk>

Poruchy plynu

Ak zacítite plyn, volajte ihneď bezplatne na **0800 111 999**.

Vodovodné poruchy

Severn Trent Water je hlavný miestny dodávateľ vody. Volajte bezplatne na **0800 783 4444** na nahlásenie úniku vody alebo problémy s kvalitou vody. Navštívte: **www.stwater.co.uk**

Poruchy elektriny

Ak dodávka energie zlyhá, alebo sa vyskytne problém s elektrinou, volajte bezplatne na **0800 40 40 90**.

Nezvestné osoby

Ak niekto, koho poznáte sa stane nezvestným, mali by ste to nahlásiť polícii (pozri str. 88), ktorí to môžu preveriť a pokúsiť sa ich nájsť. Táto služba je bezplatná.

„Missing People” je národná charita, ktorá poskytuje podporu ľuďom, ktorí niekoho stratili; taktiež slúži ako kontaktný bod pre ľudí, ktorí utiekli. Môžete volať 24-hod bezplatnú a dôvernú pomocnú linku na **0500 700 700** alebo na: **www.missingpeople.org.uk**

Čo robiť, ak niekto zomrie

Ak ste s niekým, kto zomrie, a nie je prítomný doktor, mali by ste doktora zavolať alebo zavolať na **999** a požiadať o sanitku. Doktor vám môže vydať úmrtný list, ktorý budete neskôr potrebovať.

Keď niekto zomrie, treba upozorniť niektoré organizácie, ktoré by mali byť informované a bude treba vyplniť určité formuláre. Úmrtie musí byť zaregistrované, bežne do piatich dní, na matrike v Derby. Adresa je:

Royal Oak House, Market Place, Derby DE1 3AR

Telefón: **01332 256526**

Fax: **01332 256525**

Minicom: **01332 256666**

Email: **registeroffice@derby.gov.uk**

Otváracie hodiny:

Pondelok až piatok – 9:30 do 16:30hod

Sobota - dohodou

Kontaktujte pohrebníctvo (sú uvedené v telefónom zozname) na dohodnutie pohrebu.

Matrikár je bežne k dispozícii na zorganizovanie náboženského pohrebu mimo bežných hodín, alebo ak zosnulého treba vyviešť z krajiny. Prosím kontaktujte pohrebníctvo.

Ak osoba dostávala štátne dávky, alebo daňové dobropisy, treba upozorniť úrady, ktoré platby vykonávali.

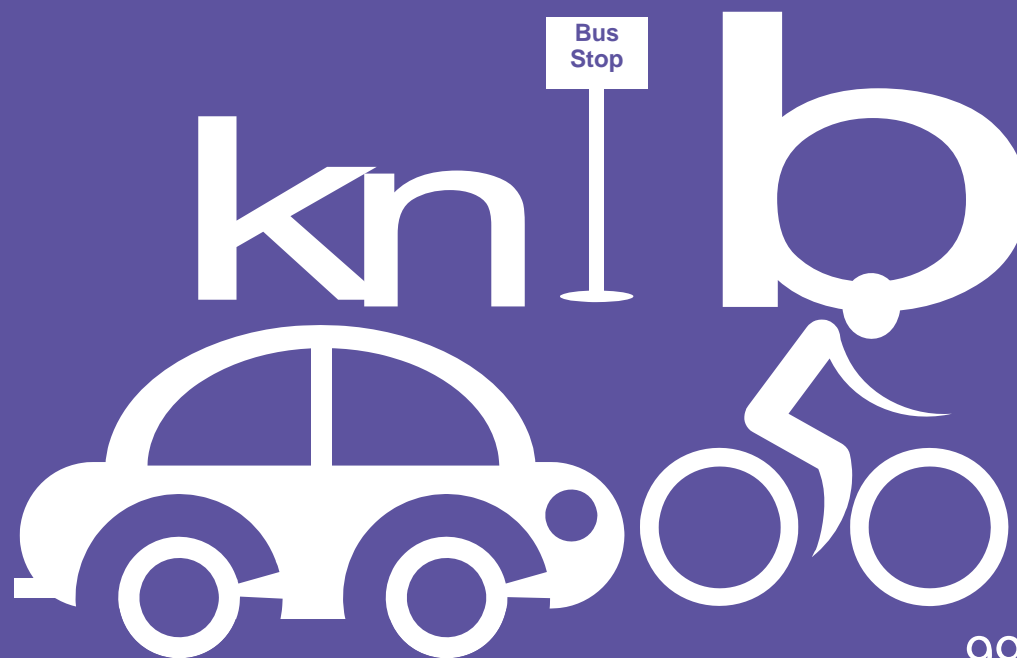
Viac informácií

Viac informácií o tom, čo treba urobiť po úmrtí, vrátane informácií o pohreboch v zahraničí, nájdete na:

www.direct.gov.uk/en/governmentcitizensandrights/death/whattodoafteradeath

www.derby.gov.uk/communityliving/lifeevents/deaths/bereavement/arrangingfuneral

11 Doprava

Autá a motocykle

Ľudia v Británii jazdia na ľavej strane cesty.

Podľa zákona treba mať na riadenie vozidla vo VB platný vodičský preukaz a poistenie.

Dokument o registrácii vozidla, MOT certifikát (osvedčenie o technickej spôsobilosti), kde sa to vyžaduje, ako aj daň z vozidla sú tiež potrebné.

Je protizákonné telefonovať z mobilu, alebo podobného zariadenia počas jazdy.

Niektorí cudzinci môžu používať preukazy z ich pôvodných krajín po určitú dobu. Budete si musieť zaobstarat' poistenie, ktoré bude kryť vaše jazdenie vo VB. Viac o riadení v súlade so zákonom nájdete na:

www.dvla.gov.uk a **www.direct.gov.uk/motoring**

Vodiči vo VB sa riadia cestnými pravidlami zvanými the Highway Code. Môžete ich nájsť v ktorejkoľvek knižnici alebo na:

www.direct.gov.uk/en/travelandtransport/highwaycode

Ak ste mali haváriu, musíte zastaviť a udať:

- vaše meno a adresu
- názov vašej poisťovnej spoločnosti
- meno a adresu majiteľa vozidla (ak sa líši)

a oboznámiť

- všetkých ostatných zúčastnených vodičov / chodcov / cyklistov
- majiteľov akéhokoľvek majetku, ktorý bol poškodený
- ktorokoľvek, kto koná v ich mene.

Ak je niekto zranený, musíte zavolať políciu. Ak priznáte, že ste haváriu spôsobili vy, poisťovňa môže odmietnuť zaplatiť; môže byť lepšie počkať a nechať poisťovňu rozhodnúť o tom, kto bol zodpovedný za spôsobenie havárie.

Majte na pamäti...

- Zákon vo VB hovorí, že **všetci** pasažieri a vodiči musia mať zapnuté bezpečnostné pásy tam, kde sú nainštalované – aj vzadu, aj vpredu
- Vodiči, ktorí vezú deti, ktoré nie sú zapásané, alebo ktoré nemajú správne autosedačky, môžu byť pokutovaní.
- Všetky deti do do výšky 135 centimetrov, alebo do veku 12 rokov, čokoľvek platí prvé, buď na prednom, alebo zadnom sedadle v autách, v dodávkach a iných nákladných vozidlách, musia cestovať v súlade so správnym limitom pre ich váhu, a platí len veľmi málo výnimiek.
- Nikdy nemajte dieťa na kolenách.
- Nikdy nedávajte bezpečnostný pás cez dvoch ľudí.
- Airbagy by mali byť vypnuté, ak dieťa do 12 rokov cestuje na prednom sedadle.
- Nikdy dieťa nenechávajte same v aute.
- Vždy sa snažte vystúpiť z auta na strane chodníka.
- Webstránka **www.protectchildgb.org.uk** obsahuje údaje o typoch autosedačiek a kde získate rady a pomoc s inštaláciou. Taktiež obsahue zákony týkajúce sa bezpečnostných pásov. Stránka je preložená do ôsmich jazykov.

Vlaky a autobusy

Hlavná vlaková stanica v Derby sa nachádza na Railway Terrace, Derby DE1 2RU, telefón **0845 712 5678**. Zo stanice odchádzajú vlaky priamo do iných miest po celej Británii. Destinácie zahŕňajú okrem iných Londýn, Birmingham Nottingham, Stoke, Sheffield, Leeds, Newcastle, Bristol, Edinburgh a Cardiff.

Môžete kontaktovať National Rail Enquiries na **0845 48 49 50** (24 hod denne) na zistenie časov, informácií ohľadom cien lístkov a na zakúpenie vlakových lístkov. Taktiež si môžete kúpiť lístky na staniciach alebo na: **www.nationalrail.co.uk**

Iné webstránky, kde si môžete lístky, zahŕňajú:

www.thetrainline.com

www.eastmidlandstrains.co.uk

Môžete mať nárok na železničnú kartu pre lacnejšie lístky. Lístky sa bežne kupujú pred tým, než nastúpíte do vlaku. Lístok musíte mať pri sebe po celú dobu trvania cesty.

Je protizákonné fajčiť vo vlakoch a autobusoch, alebo na nástupištiach železničných staníc, pretože sú považované za uzavreté verejné miesta.

Autobusová stanica v Derby sa nachádza v The Morledge, Derby DE1 2AY je spravovaná Mestským úradom Derby City. Pre verejnosť je otvorená od 5:30 hod do polnoci, pondelky až soboty a od 8:00 hod do polnoci v nedeľu a väčšinu štátnych sviatkov. Je zatvorená počas 1. sviatku vianočného a na Nový rok (1. január)

O miestnych autobusových službách zistíte viac na informáciách autobusovej stanice, vrátane liniek National Express Coach, kde si môžete kúpiť lístky. Informácie sú otvorené od 8:00 do 18:00 hod, pon až sob a od 10:00 do 17:00 hod v nedeľu a počas štátnych sviatkov. Telefónne čísla na informácie sú **01332 711553** alebo **01332 711554**.

Pre miestne dopravné informácie môžete tiež volať:

- Traveline na **0871 200 22 33** alebo na: **www.traveline.org.uk**
- Arriva Midlands zákaznícky tím na **0844 800 4411**
- Trent Barton zákaznícky tím na **01773 712265**.

Lístky si môžete kúpiť u šoféra. Lístok musíte mať pri sebe po celú dobu trvania cesty. Ak často cestujete autobusom, môže vás to vyjsť lacnejšie, ak si zaplatíte viac ciest naraz tak, že si zakúpite denný alebo týždenný lístok.

Diaľkové busy odchádzajú z Derby Bus Station do miest a na letiská v celej VB. Viac o diaľkových busoch na: **www.nationalexpress.com**

Od užívateľov hromadnej dopravy sa očakáva, že nebudú spôsobovať škodu a k ostatným cestujúcim sa budú správať ohľaduplne.

Komunitná doprava

Ak nemáte vlastný dopravný prostriedok, alebo máte problémy sa pohybovať alebo používať autobus, Komunitná doprava môže pomôcť. Ponúka dopravu od dverí k dverám, službu Dial a Bus od vášho domu do miestnych obchodov a službu Ring and Ride do zdravotníckych zariadení. Pre viac informácií, volajte Derby Community Transport na **01332 380738**.

Školská doprava

Mestský úrad v Derby City môže poskytnúť bezplatnú a posilovú dopravu pre deti do školy. Je poskytovaná tým, ktorí majú na ňu nárok, kvôli:

- diaľke, ktorú musia cestovať
- určitej podpore od štátu, ktorú rodina dostáva
- špeciálnym potrebám, ktoré ich deti majú.

Pre viac informácií volajte na: **01332 641731** alebo na **www.derby.gov.uk/**

transportstreets/publictransport/buses/schooltransport

System zľavnených autobusových lístkov

V Derby sa používa anglická národná zľavnená cestovná karta, ktorá je známa v Derby a v Derbyshire ako „Gold Card“, platná pre ľudí nad 60 rokov. Karta povoľuje ľuďom používať miestne autobusové linky po celom Anglicku bezplatne medzi 9:30 a 23:00 hod počas pracovných dní a celý deň v sobotu, nedeľu a počas štátnych sviatkov. Takisto poskytuje polovičné ceny lístkov na dopravu v rámci Derbyshire a bezplatnú dopravu v rámci služieb komunitnej dopravy Dial a Bus v rámci Derbyshire.

Vek, v ktorom sa môžete uchádzať o zľavy podlieha zmene, preverte si prosím, či máte nárok na **01332 641772** alebo na:

www.derby.gov.uk/transportstreets/publictransport/buses/concessionarypasses

Takisto existuje národná zľavnená karta Gold Card pre telesne postihnutých ľudí, ktorá poskytuje podobné zľavy. Na zistenie, či máte naň nárok, volajte **01332 641736**.

Ak máte nárok na Gold Card, môžete o ňu požiadať:

- návštevou recepcie zákazníckeho servisu na Mestskom úrade (pozri str. 109) spolu s dôkazom o vašom veku a dôkazom, že bývate v Derby. Môže to byť napr. rodný list, pas a účet za plyn alebo elektrinu s vaším menom a adresou.
- vyžiadanim si formuláru žiadosti a vyplnením ho – telefón **01332 641772**. Budete musieť pridať kópie dokumentov s dôkazmi, ktoré formulár od vás žiada.

Po tom, čo vaša žiadosť bude schválená, vám bude poslaná karta do dvoch až troch týždňov.

Karta B-line

Karta B-line ponúka zľavy na verejnú dopravu pre deti a mladých ľudí, ktorí plnohodnotne navštevujú školu do veku 18 rokov. Pre viac informácií, volajte na **08456 058 058** alebo navštívte webstránku zastupiteľstva grófstva Derbyshire: **www.derbyshire.gov.uk**

Autobusová stanica v Derby

Bicyklovanie

Derby chce podporiť viac ľudí, aby začali bicyklovať na odľahčenie dopravy, na zlepšenie životného prostredia a na zlepšenie zdravia a kondície ľudí.

Podľa zákona sa musíte:

- uistiť, že vaše brzdy sú v poriadku, a
- v noci používať predné a zadné svetlá a mať zadný červený reflektor.

Je protizákonné bicyklovať:

- po chodníkoch, pokiaľ nie sú označené ako cyklistické trasy
- kde je Zákaz vozidlám, alebo za značku Nevstupovať.

Highway Code platí aj pre cyklistov. Nájdete ho v každej knižnici alebo na:

www.direct.gov.uk/en/travelandtransport/highwaycode

Pravidlá pre cyklistov môžete tiež nájsť na: www.direct.gov.uk/en/travelandtransport/highwaycode/cyclists/index.htm

Nenechávajte váš bicykel na mieste, kde by mohol prekážať účastníkom premávky, alebo chodcom. Používajte cyklotrasy tam, kde sú k dispozícii:

Toto znamená Zákaz vjazdu.

Toto znamená Zákaz vjazdu motorových vozidlám – vrátane pedálových bicyklov, pokiaľ nie sú tlačené

Pre informácie o bicyklovaní v Derby, vrátane máp trás, tipov, cykloklubov, vychádzkových trás a rád ohľadom bezpečnejšieho bicyklovania, navštívte www.cyclederby.co.uk alebo volajte **01332 641773**, minicom **01332 256666**. Mapy môžete získať zadarmo z turistického informačného strediska, knižníc, relax centier, cykloobchodov a z Mestského úradu.

Chodci

Na bezpečné chodenie popri ceste používajú chodci chodníky. Ak nie je chodník k dispozícii, mali by ste kráčať po okraji cesty čeliac prichádzajúcej premávke.

Cesty môžete bezpečne prejsť na označených prechodoch. Prechody so semaformi ukážu červenú rozsvietenú postavičku na znamenie „stáť“ a zelenú postavičku, keď môžete prejsť

V noci a počas zimných mesiacov sa odporúča nosiť oblečenie jasnejších farieb alebo oblečenie s reflexnými nášivkami. Viac o bezpečnosti na cestách zistíte na: www.thinkroadsafety.gov.uk

12 Miestne služby

DERBY CITY COUNCIL

Mestský úrad Derby City

Dobré miesto pre bezplatné informácie je miestne zastupiteľstvo. V Anglicku sú miestne zastupiteľstvá na niekoľkých úrovňach. V Derby je miestnym úradom Mestský úrad Derby City.

Mestský úrad je miesto, kde môžete zísť poradiť sa o veciach ako miestna daň, bývanie, sociálne služby, niektoré dávky, obchodné normy a zber odpadu. Ak o to požiadate, tlmočník vám pomôže rozprávať sa s zastupiteľstvom.

Pre viac informácií o akejkoľvek službe kontaktujte Mestský úrad na:

Telefón: **01332 293111**

Minicom: **01332 256666**

Fax: **01332 255500**

Email: **customerservices@derby.gov.uk**

Navštívte: **www.derby.gov.uk**

Otváracie hodiny sú:

Pondelok - štvrtok – 8:30 do 17:00hod

Piatok – 8:30 do 16:00 hod

Ak chcete získať radu alebo informáciu o službách osobnou návštevou Mestského úradu...

Koncom 2010/začiatkom 2011, sa recepcia zákazníckych služieb Mestského úradu presťahuje

Z:

Council House, Corporation Street, Derby

na:

1 Albion Street, Derby

Prosím všimnite si dátum sťahovania a novú adresu.

Užitočné telefónne čísla pre mestské služby

Dospelé vzdelávanie	01332 717900
Sociálne služby pre dospelých	01332 717777
Antisociálne správanie	01332 255260
Úrad pre dávky	01332 255122
Narodenia, úmrtia a sobáše (matrika)	01332 256526
Rady pre spotrebiteľov a obchodné normy	0845 404 0506
Kontaktujte vášho miestneho poslanca	01332 255367
Miestna daň	0333 200 6900*
Derby Advice	01332 256550
Voľby a hlasovanie	01332 255478
Informačné služby pre rodiny	01332 716381
Centrum pre možnosti bývania	01332 256483
Obvodné fóra	01332 258527
Hubenie škodcov	01332 255260
Streetpride	0333 200 6981*
Venuje sa odpadom a recyklácii, zberu objemného odpadu, kanálnym otvorom, čisteniu ulice, fly tipping, psím výkalom, graffiti, vandalizmu a škodám na uliciach, opusteným vozidlám, povoleniam na skládku, parkovacím službám.	
Tourist Information Centre	01332 255802

* 24-hod automatizované služby – mimo bežných úradných hodín môžete nechať vaše kontaktné údaje a Mestský úrad vám zavolá.

Derby Advice

Služba Derby Advice Mestského úradu Derby City ponúka bezplatné a dôverné poradenstvo o dávkach, dlhu a systéme registrácie pracovníkov.

Telefón: **01332 256550**
Fax: **01332 256560**
Minicom: **01332 256555**
Email: **derby.advice@derby.gov.uk**
Navštívte: **www.derby.gov.uk/communityliving/welfarerights**

Recepcia Derby Advice je otvorená od 10:00 do 14:00 hod, Pon až Pia.

Poradenstvo ohľadom dávok a dlhu vo východoeurópskych jazykoch sa koná len na báze osobných stretnutí, pondelok až streda, na recepcii Derby Advice – volajte **01332 256550** a dohodnite si termín.

Derby Advice má špeciálnu linku pre:

- Sociálne práva, telefón **01332 256550** (13:00 – 16:00 hod)
- pomocná linka pre financie Money Adviceline, telefón **01332 256570**

Ak chcete navštíviť recepciu Derby Advice ...

Koncom 2010/začiatkom 2011, sa recepcia Derby Advice bude sťahovať

Z:

Council House, Corporation Street, Derby

na:

1 Albion Street, Derby

Prosím všimnite si dátum sťahovania a novú adresu.

DERBY CITY COUNCIL

Derby Advice – Hodiny sociálneho poradenstva v komunite

Derby Advice taktiež ponúka hodiny poradenstva ohľadom sociálnych práv v rôznych komunitných centrách – niektoré prevádzkujú hodiny otvorených dverí, iné sú len na objednávku.

Hodiny na zastavenie sa a poradu

Utorky – 10:00 do 12:00 hod

Indian Community Centre, Rawdon Street, Derby DE23 6QR

Pondelky – 13:00 do 15:00 hod a stredy od 12:30 do 14:00 hod

Pear Tree Home Improvement Centre, Pear Tree Road, Derby DE23 8NQ

Štvrtky – 10:00 do 13:00 hod

Southern Derbyshire Pensioners Association, Shop 2, The Balcony, Market Hall, Derby DE1 3NA

Piatky – 10:00 do 13:00 hod (porada vo východoeurópskych jazykoch)

EMAC, Rosehill Business Centre, Normanton Road, Derby DE23 6RH

Hodiny len na objednávku

Utorky – 14:00 do 16:30 hod (porada vo východoeurópskych jazykoch)

Telefón **01332 256550** na objednanie sa.

Pear Tree Home Improvement Centre, Pear Tree Road, Derby

Štvrtky – 9:30 do 12:00 hod

Štvrtky – 14:00 do 16:30 hod (porada vo východoeurópskych jazykoch)

Telefón **01332 256550** na objednanie sa.

Pear Tree Home Improvement Centre, Pear Tree Road, Derby

Piatky – 10:00 do 12:00 hod

Telefón **01332 299449** na objednanie sa.

Disability Direct, 227 Normanton Road, Derby DE23 6RH

DERBY CITY COUNCIL

Matrika v Derby

Matrika oficiálne zapisuje, udržiava a vydáva certifikáty týkajúce sa dôležitých životných udalostí, na potvrdenie identity, narodenia, manželského a partnerského štatútu, rodičovstva a príčiny smrti.

Matrika musí, podľa zákona, zapísať všetky::

- narodenia
- pôrody mŕtvych detí
- úmrtia
- manželstvá
- občianske partnerstvá (v prípade rovnakých pohlaví).

Taktiež má povinnosť zo zákona viesť slávnosti získania občianstva.

Ostatné nepovinné služby ponúkané na matrike sú:

- preverovanie národnosti
- udeľovanie mien novonarodencom
- obnovy manželského sľubu.

Adresa Matriky (Register Office) je:

Royal Oak House, Market Place, Derby DE1 3AR

Telefón: **01332 256526 / 256536**

Fax: **01332 256525**

Minicom: **01332 256666**

Email: **registeroffice@derby.gov.uk**

Otváracie hodiny sú:

Pondelok - Piatok – 9:30hod do 16:30 hod

Sobota - dohodou

Pre viac informácií, navštívte:

www.derby.gov.uk/communityliving/lifeevents

Knižnice v Derby

V celej VB nájdete knižnice a väčšina ich služieb je bezplatná. Cieľom knižníc je poskytovať ľuďom informácie. Ak chcete niečo nájsť, opýtajte sa zamestnancov knižnice a oni to za vás nájdú. Ak sa vám nedarí zistiť, čo potrebujete, môžu vás nasmerovať na niekoho, kto vám bude vedieť pomôcť.

Knižnice v Derby obsahujú užitočné informácie ohľadom občianstva, spotrebiteľských práv, bývania a nároku na dávky, ohľadom zdravia a začatia súkromného podnikania. Poskytujú bezplatný prístup na počítače a veci na požičanie ako sú knihy, časopisy, CD a DVD. Zamestnanci v každej knižnici vám môžu pomôcť používať počítače a tiež vám môžu poskytnúť informácie o miestnych kurzoch.

V knihách a časopisoch môžete nájsť veľa informácií a môžete používať počítače a internet zadarmo. Keď tam pôjdete, zoberte si so sebou nejakú formu identifikácie, ktorá obsahuje vaše meno a adresu (napr. účet za plyn/elektrinu alebo vodičský preukaz), aby ste sa mohli zaregistrovať. Knižnica je miesto na štúdium a relaxáciu.

Na pomoc získania občianstva, knižnice ponúkajú:

- online kurz občianstva – „Život v Británii“ formou samoštúdia
- online skúšobné testy
- knihy na požičanie, vrátane oficiálneho „Život v Spojenom kráľovstve“, a
- školenia ohľadom občianstva.

Knižnice ponúkajú hodiny pre tých, ktorí potrebujú rady o tom, kde hľadať prácu, ako si napísať životopis a ako vyplniť formulár žiadosti o zamestnanie.

Knižnice sa nachádzajú po celom meste a môžete využiť ktorúkoľvek z nich.

Derby Central Library

The Wardwick, Derby DE1 1HS

Telefón: **01332 641702**

Minicom: **01332 380712**

Pear Tree Library

Pear Tree Road, Derby DE23 8NQ

Telefón: **01332 715260**

Tu je zoznam našich ostatných knižníc a telefónnych čísiel:

Allenton Library:	01332 642310
Allestree Library:	01332 559761
Alvaston Library:	01332 718140
Blagreaves Library:	01332 255403
Chaddesden Library:	01332 672352
Chellaston Library:	01332 702614
Derwent Community Library:	01332 642250
Local Studies Library:	01332 255393
Mackworth Library:	01332 642410
Mickleover Library:	01332 718926
Sinfin Library:	01332 711302
Spondon Library:	01332 662708
Springwood Library:	01332 669123

Email a webstránka pre knižnice Mestského úradu Derby City sú:

Email: askusaquestion@derby.gov.uk

Navštívte: www.derby.gov.uk/libraries

Komunitné organizácie v Derby

Komunitné organizácie poskytujú informácie a poradu pre každodenné problémy. Taktiež sú to miesta, kde môžete stretnúť nových ľudí.

• Derby and Derbyshire Race and Equality Commission

31 Normanton Road, Derby DE1 2GJ

Telefón: **01332 372428**, mobil: **07940 331194**

Komisia poskytuje poradenstvo a pomoc týkajúcu sa harašmentu a diskriminácie.

• The Derby Bosnia-Herzegovina Community Association

Gallery - Place of Welcome, 35-36 Queen Street, Derby DE1 3DS

Telefón: **01332 294436**, email: **bihcommderby@hotmail.com**

Navštívte: **www.bihcommunityderby.co.uk**

Komunitné združenie podporuje a spolupracuje s ľuďmi z bývalej Juhoslávie a poskytuje:

- informácie o organizáciách, ktoré pomáhajú s dávkami, bývaním, zamestnaním, poradenstvo ohľadom prisťahovalectva a vzdelávacích kurzov (po bosniansky, srbsky alebo chorvátsky)
- obchod so všetkým pod jednou strechou a „jednorazovú“ pomoc pre nové komunitné skupiny a jednotlivcov
- službu návštevy domovov starších a postihnutých ľudí z bývalej Juhoslávie a rodiny tých, ktorí trpia poškodeným mentálnym zdravím
- domáce návštevy pre rodiny, ktoré nehovoria po anglicky, ktorých deti majú čoskoro nastúpiť po prvýkrát do školy.

• Jobs Education & Training (JET)

284-286 Normanton Road, Derby DE23 6WD

Telefón: **01332 298553**, visit: **www.jetderby.co.uk**

JET je komunitne vedená organizácia v Derby, ktorá pomáha ľuďom zlepšiť si výhliadky na zamestnanie, školenie a vzdelanie. Môžu pomôcť s kurzami angličtiny pre hovorcov iných jazykov (ESOL), so školeniami, dobrovoľníctvom, zamestnaním a všeobecným poradenstvom.

• Derby Refugee Forum and Advice Centre

Gallery - Place of Welcome, 35-36 Queen Street, Derby DE1 3DS

Telefón: **01332 294436**

Fórum a poradenské centrum pracuje na tom, aby spĺňalo potreby utečencov a ľudí žiadajúcich o azyl v Derby tak, že:

- im pomáha prispôbiť sa životu v novej komunite – poskytovaním rád, praktickej pomoci a spolupráce s inými organizáciami, ktoré môžu pomôcť
- verejnosti pomáha dozvedieť sa o otázkach, ktoré trápia utečencov a azylantov.

Služby zahŕňajú:

- hodiny otvorených dverí každý utorok a štvrtok (netreba sa objednávať)
- zastupovanie a pomoc pre utečencov a azylantov
- pomáhajú ľuďom dostať sa k službám
- núdzové jedlo a cestovné pre azylantov v núdzi
- tlmočenie

• E-MAC (Poradenská komisia pre prisťahovalcov z Východnej Európy)

Rose Hill Business Centre, Normanton Road, Derby DE23 6RH

Telefón: **077 77 62 62 76**, email: **info@emac-derby.org**

E-MAC sa snaží poskytovať pomoc a rady ktorejkoľvek minoritnej prisťahovaleckej skupine, so špeciálnym dôrazom na migrujúcich pracovníkov z východnej Európy. Poskytuje pomoc v otázkach, ktoré zahŕňajú zamestnanie, bývanie, sociálne práva, daňové dobropisy a zamestnanecké arbitračné senáty.

E-MAC máva pravidelné návštevné hodiny pre získanie rady v St Chad's Centre, St Chad's Road, Derby, priamo pod poľským kostolom. Nájdete tam tlmočníkov, ktorí sa špecializujú na stredo európske a východo európske jazyky vrátane poľštiny, češtiny, slovenčiny, ruštiny, maďarčiny, lotyštiny a nemčiny.

• Refugee Action

Navštívte: www.refugee-action.org.uk

Refugee Action je nezávislá, celonárodná charita, ktorá pomáha utečencom budovať si nové životy vo VB. Ponúka praktické rady a pomoc novopristaňovalcom a zaväzuje sa ich proces usádzania dlhodobo podporovať prostredníctvom rozvoja práce v komunitách. Ako jedna z vedúcich organizácií v odbore v krajine, Refugee Action má viac ako 20 rokov skúseností v rozvoji priekopníckej spolupráce s utečencami.

One-Stop Shop Service: je služba pomoci len na objednávku v utorok a vo štvrtok. Poskytuje rady a informácie týkajúce sa otázok ako napr:

- pomoc pri azyle a žiadostiach o azyl
- zdravie
- vzdelanie
- bývanie
- služby pre dospelých a rodiny a informácie o právnych radách
- služby pre utečencov a azylantov, ktorí zvažujú návrat domov a chcú prediskutovať všetky svoje možnosti.

Telefónna pomoc a informácie pre klientov a agentúry je tiež možná v pondelok a štvrtok medzi 14:00 a 16:00 hod; utorok a v piatok medzi 10:00 a 13:00 hod a 14:00 a 16:00 hod.

Na objednanie termínu alebo pre radu volajte **0115 941 8552**.

BASIS Project: Poskytuje osobnú pomoc organizáciám venujúcim sa utečeneckým komunitám a pomáha im riadiť, rozvíjať a udržiavať ich prácu. Pre viac informácií, volajte **0116 261 6200**.

• The British Red Cross

Liversage Street, Derby DE1 2LD

Telefón: **01332 525423**, navštívte: www.redcross.org.uk

Britský Červený kríž je dobrovoľnícka humanitárna organizácia, ktorá pomáha ľuďom v tiesni, bez ohľadu na to kto sú, alebo kde sa nachádzajú.

Informačné oddelenia policajných staníc v Derby

St Mary's Wharf Enquiry Office

St Mary's Wharf, Chester Green, Derby DE1 3AB

Otváracie hodiny:

Pondelok až piatok – 8:00 do 22:00 hod

Sobota – 9:00 do 22:00 hod

Nedeľa – 10:00 do 22:00 hod

Zatvorené na 1. sviatok vianočný

Derby City Centre Enquiry Office (vedľa Assembly Rooms)

City Centre, The Market Place, Derby DE1 3AH

Otváracie hodiny:

Pondelok až sobota – 9:00 do 17:00 hod

Zatvorené v nedeľu a počas štátnych sviatkov

Cotton Lane Enquiry Office

Derby East Section, Cotton Lane, Derby DE24 8ZA

Otváracie hodiny:

Pondelok až piatok – 9:00 do 20:00 hod

Sobota – 9:00 do 17:00 hod

Nedeľa – 10:00 do 14:00 hod

Zatvorené počas štátnych sviatkov

Pear Tree Enquiry Office

Pear Tree Section, Pear Tree Road, Derby DE23 8NQ

Otváracie hodiny:

Pondelok až piatok – 10:00 do 20:00 hod

Sobota – 10:00 do 14:00 hod

Zatvorené v nedeľu a počas štátnych sviatkov

Na kontakt s políciou:

- v núdzovej situácii, volajte 999
- pre nenúdzové situácie, volajte 0345 123 33 33.

Navštívte: www.derbyshire.police.uk

13 Užitočné informácie

Zdroje poradenstva

Citizens' Advice Bureau poskytuje bezplatné, dôverné a nezávislé poradenstvo. Navštívte: www.citizensadvice.org.uk
Miestny úrad sídli v Komunitnom centre pre právne rady pre Derby, Stuart House, Green Lane, Derby DE1 1RS, telefón **01332 295711**, navštívte: www.communitylegaladvice.org.uk/derby

Na www.adviceguide.org.uk, nájdete informácie v angličtine a iných jazykoch, a www.multikulti.org.uk je multijazyková poradná stránka.

Community Legal Service Direct je celonárodná služba pre poradenstvo týkajúce sa dlhu, štátnych dávok a daňových dobropisov, bývania, zamestnania a problémov vo vzdelávaní. Ak máte nárok na právnu pomoc, podáva bezplatné rady (povedia vám, ak máte nárok); požiadajte o tlmočníka, ak ho potrebujete. Túto službu môžete využiť na vyhľadanie miestnych poradcov. Telefón **0845 345 4 345** (9:00 – 18:30 hod, pondelok až piatok, alebo navštívte: www.clsdirect.org.uk

Consumer Direct je webstránka, ktorá poskytuje rady pred nákupom, ako aj informácie potrebné na riešenie spotrebiteľských problémov po uskutočnení kúpy. Ak neviete nájsť odpovede na vaše problémy na webstránke, regionálni poradcovia na telefóne vám môžu dať praktické rady týkajúce sa rôznych spotrebiteľských problémov, od áut po pokazené domáce spotrebiče. Navštívte www.consumerdirect.gov.uk alebo volajte na **08454 04 05 06**.

Directgov je vládna webstránka, kde môžete nájsť informácie ohľadom verejných služieb, všetko na jednom mieste. Môžete vyplňať formuláre, alebo podávať žiadosti online. Navštívte: www.direct.gov.uk

National Debtline je celonárodná služba, ktorá poskytuje bezplatné, dôverné a nezávislé rady ohľadom problémov s dlhmi. Telefón **0808 808 4000** (9:00 – 21:00 hod, pon až pia, 9:00 – 13:00 hod, sobota), alebo na: www.nationaldebtline.org.uk

Shelter je celonárodný poskytovateľ porady ohľadom bývania. Telefón **0808 800 4444** (8.00 hod - polnoc, 7 dní v týždni), alebo na: www.shelter.org.uk
Webstránka obsahuje rady pre občanov Európskej únie a občanov A2 krajín.

Vyrobilo:

Združenie pre komunitné bezpečie v Derby
3rd Floor, St Peter's House
Gower Street, Derby DE1 1SB

Telefón: **01332 256160**
Fax: **01332 258418**
Minicom: **01332 256900**
Email: **community.safety@derby.gov.uk**
Navštívte: **www.saferderby.org.uk**

Financované
Migration Impact Fund

Vydané v septembri 2010
Dizajn www.deep.uk.com